Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 268 ՈՒՐԲԱԹ 23 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1884 (Ն. Տ.) 5 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 17 ՍԵՓԷՐ 1302

40 ՓԱՐԱ

ՊԱՏՄԱՆԴ

Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 զուրուշ. երկու անգամի համար 2 զուրուշ է. աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կըլլայ։

Օրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել

«Առ խմբագրութիւն ԱՐԵՒԵԼՔ օրագրի»

ԹՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ. Ղալաթիա, Նորատունկեան խան։

Իսկ գաւառներէն հետեւեալ հասցէին՝

درعلیه ده غلطه ده خانده نورادونکیان

غزته‌سی اداره‌سنه

Les annonces sont reçues à l'EASTERN AGENCY, Karakeuy, Déirmén han

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

ՓԱՐԱ 40

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ	համար	Տարեկան	գահեկան	արծաթ.....200
»	»	Վեցամսեայ	»	» 100
»	»	Եռամսեայ	»	» 50
»	»	Հատով	»	» 1
Գաւառաց	համար	Տարեկան	»	» 240
»	»	Վեցամսեայ	»	» 120
»	»	Եռամսեայ	»	» 60
Օտար	երկիրներ	Տարեկան	Ֆրանք	 56
»	»	Վեցամսեայ	»	 28

Դուրս ղրկուած լրագրաց ճամբու ծախքը խմբագրութեան վրայ է։

Ծանուցմունք կընդունուին
ԻՍԱԳԲԷՆ ԵՃԷՆՍԻ
գործակատարութեան ձեռամբ, Քարաքէօյ, Տէյիրմէն խան։

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՈՒՐԲԱԹ 23 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ՄԱՍԻՍ, հաստատեալ յամին 1852, կը հրատարակուի այժմ իբրեւ Շաբաթաթերթ։

ՄԱՍԻՍ Շաբաթաթերթի մէն մի թիւը կը պարունակէ նոյն շաբաթու Ազգային, Ներքին, Արտաքին, Քաղաքական և Դրամական բոլոր կարեւոր լուրերն ու տեղեկութիւնները։

ՄԱՍԻՍ Շաբաթաթերթն, իւր մէն մի թիւով, կը հրատարակէ նաեւ Խմբագրական Տեսութիւններ, ազգային, քաղաքական, ընկերային, ընտանեկան և անտեսական նիւթերու վրայ։

ՄԱՍԻՍ Շաբաթաթերթին ամէն թիւը կը պարունակէ նաեւ օգտակար յօդուածներ գիտական և պատմական զանազան նիւթոց վրայ, հետաքրքրաշարժ և բարոյալից նորավէպեր, և ընտիր թարգմանութիւններ ու քերթուածներ։

ՄԱՍԻՍ Շաբաթաթերթին Հանդէս մ'է և Լրագիր մ'է միանգամայն։

ՄԱՍԻՍ Շաբաթաթերթի մէն մի թիւը կը բաղկանայ մանր և հոծ տառերով կազմուած 20 երեսներէ, և տարին կը կազմէ աւելի քան 1,000 երեսներէ բաղկացեալ ընտիր հատոր մը մաքուր տպագրութեամբ, իւր ցաւելուածներէ զատ։

ՄԱՍԻՍ Շաբաթաթերթի տարեկան գինն է միայն ԿԷՍ օսմանեան ոսկի, և վեցամսեայն՝ ԲԱՌՈՐԴ օսմանեան ոսկի։ Ձեւաբէ կը ծախսի 60 փարա դնով։ Թղթատարութեան տարեկան ծախքն է միայն 15 զրուշ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ. —Ծովային գործոց Նախարարութիւնը կը շարունակէ պատրաստութիւններ ընել՝ ծովամտոց մի-ջոցաւ գերմանական ծովեզերաց պաշտպանութեան ընդհանուր դրութիւն մը կազմաւորելու համար։ Ցոյց տրուած փութաջանութիւնն ո՛րչափ ալ մեծ լինի, տակաւին յոյժ յամր կ'ընթանայ, հակառակ հանրային կարծեաց որ գամքան զդամ աւելի կ'զբաղի ծովային գործերով և շահերով, որք այնքան երկար ժամանակ բարձի թողի եղած էին։

Ծովամտոց մարտկոցներ պիտի հաստատուին նաւահանգստաց և գետերու բերանը։ Բայց տակաւին վերջնապէս որոշուած չէ ծովամտոց ձեւն, և այժմ հարկ չկայ ծովամտի ապարել, քանի որ այլ և այլ տեսակ ծովամտիր փորձող յանձնախումբը տակաւին աւարտած չէ իւր աշխատութիւններ։

Միւս կողմէ, ծովային գործոց Նախարարութիւնը բոլորովին գոհ է ծովամտիկիր շոգենաւուց վերջնականապէս ընդունած ծովամտէն, որ ըստ գերմանական լրագրաց, ամենէն զօրաւոր գործին է իւր տեսակին մէջ, և կատարելութեան ա՛նպիսի աստիճանի մը հասած է որ ներկայ ժամանակս մէկ հրաշալիքը կրնայ համարուիլ։ Այդ ծովամտումն հնարած է աւստրիացի նաւապետ մը և անոր գաղտնիքը 225,000 ֆրանքի ծախած է Գերմանիոյ կառավարութեան։ Հարկ է յաւելուլ թէ ծովային գործոց Նախարարութիւն ալ կարեւոր բարեփոխումներ մուծած է անոր մէջ։

Նոյնպէս, փութով կը շինուին 150 ծովամտիկիր շոգենաւեր, որք անհրաժեշտ դատուած են գերմանական ծովեզերն ամէն վտանգէ ազատ պահելու և մարտանաւուց ընկերանալու համար։ Ներկայ տարւոյս ամրան վերջերն այս շոգենաւուց 35ն արդէն աւարտած էին։ Մնացեալ 115 շոգենաւք ալ շինուելու վրայ են։ Շոգենաւուց իւրաքանչիւրին համար 312,500 ֆրանք ծախք կը լինի։

Վիլհէլմ կայսերներկայացուած մասնաւոր Ցիշատակագրոյ մը մէջ, ծովային գործոց Նախարարութիւնը ցոյց կուտայ թէ ծովամտիկիր շոգենաւուց գործողութիւնն ո՛րչափ կը դիւրանայ գերմանական ծովեզերաց վրայ՝ ջուրերուն քիչ խորութեան պատճառաւ, որով կրնան մեծ շոգենաւուց հալածանքէն զերծանիլ։ Գերմանական ամբողջ ծովեզերաց վրայ, մանաւանդ Մեմելէն ի Ցանձիկ, Օտէր գետին բերանը, Շլեզվիկ-Հոլշտայնի արեւելեան եզերքը, և հիւսիսային ծովու Վարդենեռու մէջ, բազմաթիւ գետաբերանք կան, յորս ծովամտիկիր շոգենաւք կրնան անքոյթ ապաստան գտնել, և յորոց իրենց ուզած ատեն կրնան դուրս ելնել և անվտանգ յարձակիլ թշնամեաց վրայ։

Այս առթիւ յիշեցնենք թէ Վիլհէլմ կայսրն՝ որոշած է ծովային գործոց Նախարարութեան յանձնել ո՛չ միայն գերմանական երկու զինուորական նաւահանգստաց՝ Քիլի և Վիլհէլմսհաֆէնի պաշտպանութիւնն, այլ նաև ամէն ծովային բերդաքաղաքաց և ծովեզերեայ ամրութեանց պաշտպանութիւնն՝ որ յոյժ պիտի դիւրանայ Բոսթոք-Շթրալզունտի դէմն նորոգ աւարտուած Կարոէն և փոխանակ Հայոց՝ Ռուսերը բնակեցնէ։ Ֆրանքինի ծրագիրն ընդունուեցաւ և իւր օրէնքը հաստատուելով սկսաւ գործադրուիլ Ֆրանքինի օրով։ Ռուսերը շատ լաւ կ'ապրէին այս նոր միացած նահանգին մէջ. երկիրը կը կարօտեր հողագործներու, ուստի կառավարութիւնը ընակեցուց այս տեղ ռուս գիւղացիներն և նորա յատկացուց լաւ վարելահողեր։ Սակայն երեւան եկաւ մի կուսակցութիւն որ դժգոհ էր իրաց այս վիճակէն. այդ կուսակցութիւն Հայոց կուսակցութիւնն էր։ Հայք իրենց տարամադրութեան ներքեւ մեծամեծ միջոցներ ունէին. մեծ էր իրենց ազդեցութիւնը տեղական իշխանութեան ինչպէս նաև իրենց մահմետական հայրենակիցներու վրայ։ Այս հայկուսակցութիւն լաւ հասկցած էր թէ Ֆրանքինի ծրագրի նպատակն էր կարօտի նահանգը շուտով բոլորովին ռուսացնել, հետեւեալ այդ կուսակցութիւն սկսաւ այս նպատակի դէմ մաքառիլ։ Որպէս զի հասնին իրենց գաղտնի նպատակներուն, Հայք սկսան Ռուսաց քաղաքներու մէջ վարձել մի քանի լրագիրներ և յարձակումներ ընել ընդդէմ Ֆրանքինի։ Ամբաստանեցին զՖրանքինի թէ՝ բարբարոս է, յետադէմ է, և թէ կը նեղէ, կը չարչարէ տեղական տարրն, այսինքն Հայերը։ Մինչեւ իսկ յայտարարեցին թէ Ֆրանքինի թշնամի է լուսաւորութեան, մինչդեռ Ֆրանքինի ինքն էր որ Կարսի մէջ հիմնեց ռուսական ուսումնարան, որ այժմ շատ յառաջադէմ վիճակի մէջ է։

Ֆրանքինիդ էմ մղուած այս պատերազմէն յետոյ նա հրաժարեցաւ և Հայերուն իրաւունք տրուեցաւ ընակիլ այդ նահանգի մէջ։ Այն. ռուս գիւղացիներն որք Ֆրանքինի ծրագրին համեմատ Կարս բերուած էին, բաւական ծանր վիճակի մէջ գտնուեցան. ո՛րքան լաւ հողեր կային՝ Հայոց տրուեցան, ո՛րքան անբարերեր տեղեր կային՝ ռուս գիւղացիներուն բաժին եղան։ Այս դժնդակ դրութեան մէջ ռուս գիւղացիներուն մէկ մասն սոխպուեցաւ վերադառնալ ի Ռուսիա իւր հայրենիքն, իսկ մէկ մասը մնաց ի Կարս։ Սակայն ասոնք բնակեցան Կարսի ամենէն հեռաւոր անկիւններն և մշակելու համար տրուած հողերն անուամբ միայն հող էին, իսկ իրականութեան մէջ քարերու կոյտ։ Բնական է որ քարերը բան մը չեն արտադրեր և ռուս գիւղացիներն տ'ընքան վաստակեցան որ սարսափելի աղքատութեան մէջ մնան. ո՛չ ուտելիք ունէին ո՛չ հագնելիք։ Իսկ նահանգի կառավարչութիւնը չափէն դուրս դժգոհ դրութեան մէջ է, վասն զի չգիտեր թէ ի՞նչպէս օգնութիւն հասցնէ այս գիւղացիներուն։

Այսպէս մինչդեռ ռուս տարրն ասպիսանաբար դուրս կը վռնտուի Կարսէն, միւս կողմէ նորեկ Ռուսերը դժգոհութեամբ կ'ընդունուին։ Լուր կը տարածուի թէ տեղական կառավարութիւնն հաշտ աչօք չնայիր ռուս ասպիսանաւորներու վրայ։

Աւելորդ չլինիր որ մանաւոր ուշադրութիւն դարձնեն մեր կառավարիչք Կարսի այս դրութեան վրայ և մտածեն թէ ի՞նչպէս կարելի ռուսական շահերը պաշտպանել։ »

Բեռրսպուրգի մեր թղթակիցն այս տեղեկութիւններն հաղորդելով կը յաւելու.

«Ահա ձեզ մարդկութիւն. տեսէք կայր նախանձք թէ ազգութիւնից անպատկառելի յանդգնութիւնը օր ցերեկով մինչեւ ո՛ր աստիճանին է հասել, որ դեռ գտնվում են մարդիկ, առաւելեալս մարդասիրութեան բարձր ուվեհ սկզբունքներին ծառայող օրգաններներ որ այսպիսի խեղճագնոր, անմիտ առարկութիւններ կը յայտնեն։ Զարմանալի՛ երեւոյթ։ Այդ մարգիկ չչենք հասկանում ի՛նչ հիման վրայ, ենթադրում են թէ հայ մարդը, որը քառասուն դարերէ ի վեր իւր սիրելի հայրենիքում իւր ընակութիւն հաստատած ունի, պէտք է թողնի իւր ծննդավայրը, հեռանայ այդտեղից, աստանդական վիճակի ենթարկուի. ինչո՞ւ, որպէս զի մի խումբ ռուս գիւղացիներ բնակին այդտեղ։ Հարց է առաջարկվում՝ ինչո՞ւ կամ ի՞նչ հիման վրայ իմ՝ սեպհականութիւնս թողնել նրանց. և երբ այս առթիւ անբաւականութիւն յայտնող հայ կուսակցութիւն է առաջ գալիս, այդ մարդիկը զարմանում են։ Ուղիղն այն է որ դրանց այդ մտածած, կարծածը, բոլորն էլ զարմանալի է միայն։

ԱԻՍՏՐԻԱ. — Աւստրիոյ երեսփոխանք և նախարարք նոյեմբեր 20 ին Բէչդայէն Վիէննա ուղեւորեցան։ Կայսրն ևս անդ գնաց ներկայ գտնուիլ Վիէննայի Արքեպիսկոպոսին Կարտինալ օծումը հանդիսին։ Ապա Պուտա Բէչդ պիտի վերադառնայ ուր կայսերական ընտանիքը պիտի մնայ մինչև յունուար 17։ Կայսրն հարկադրեալ է այսպէս երկու տարին մի անգամ ժամանակ մը անցունել Հունգարիոյ մայրաքաղաքին մէջ, Մատարայ գիւղաղգածութիւնը չվիրաւորելու համար։ Հունգարացիք նախանձախնդիր են իրենց թագաւորին նկատմամբ, և եթէ կարելի լինի կ'ուզեն միշտ Բեչդայի մէջ պահել զն. Վիեննա։ Մինչև իսկ արքունեաց երեւելիներէն սպայակոյտ մը կազմած են, որպէս զի Կայսրն ու Կայսրուհին Հունգարիա բնակած ժամանակ ամեն գիւրութիւն վայելեն, և Վիէննայի գլխաւոր պաշտօնատարք պարտաւորեալ չլինին անընդհատ երթեւեկել Աւստրիոյ մայրաքաղաքէն ի Բէչդ։ Այս նոր մարմին որ կազմուած է երկու տարիէ հետէ, լաւ կը գործէ և մեծ հաճոյք կը պատճառէ Մաճար հայրենասիրաց։

Նմանապէս ընդհանուր փափաք կայ որ գեսպանական մարմին ալ յաճախ և աւելի կանոնաւորապէս Բէչդ երթայ։ Որովհետեւ, կ'ըսեն, օտար տերութեանց դեսպանք Աւստրո-Հունգարական կառավարութեան քով հաստատուած են, պէտք է որ աւելի կարեւորութիւն ընծայեն Հունգարիոյ։ Այս պահանջում անիրաւ չէ, և առանց հաշուելու Հունգարաց զուտ աղգասիրական զգացումն, ընդհանուր փափաք կայ որ դեսպանք վարժուին այն երկպետական դրութեան որ Աւստրո-Հունգարիոյ մէջ ամենայնի հիմն է։ Շարունակ Վիէննա նստող դեսպան մը լոկ Վիէննայի պաշտօնական ակրմբոց հետ յարաբերութիւն ունենալով, և հազիւ քանի մը հունգարացի ասպետներ ճանչցլով չէ կարող կատարեալ գաղափար մշակվել այդ երկրին վրայ և կատարեալ ճանչցնել զայն իւր կառավարութեան և ինքն իսկ պէտք եղածին պէս ճանչել։ Այսպէս Վիէննայի ֆրանսական դեսպան Ֆուշէ տը Բառէյլ կոմսն, որ Հունգարիա գնաց վերջերս, յոյժ սիրալիր ընդունելութիւն գտաւ և ժողովրդեան կողմէ համակրանաց մանաւոր ցոյցեր եղան իրեն։

ԱՆԳԼԻԱ.— Ըստ մանաւոր տեղեկութեանց Լոնտրայի Ո-ոլը լրագրոյն, Վիքթորիա թագուհին մտադիր է նոր տարւոյ սկիզբը Բան երթալ յայցելութիւն այն գղեակին, ուր մեռաւ Ալպաթի դուքսն։

Տէյլի Նիւզ կը ծանուցանէ թէ Լորտ Բանտոլֆ Զըրչիլ, որոյ առողջութիւնը խանգարեալ է, շաբթուս Հնդկաստան կ'ուղեւորի, ուստից ապրիլ ամսոյ մէջ պիտի վերադառնայ յԱնգլիա։

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

)(95)(

ՇԱՐՈՒԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ՏԻՒ ՊՈՒԱՆՈՒՆ

ՊԱՐՈՆ ԼԸԲՈՔԻ ԾԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՊԱՐՈՆ ԼԸՔՈՔ ԿԸ ԳՈՐԾԷ

Գ.

Բիէտուշ քալ գիտէր իւր ըրածը՝ Նաթօ-ա՛Օի հրապարակին վրայ ժամադիր լինելով Մարթայի հօր, և մեծ բան կ'սպասէր անոր իւր վարպետին հետ ընելիք տեսակցութենէն։

Վասն զի իւր վարպետն էր որ ժառանգութիւն գտնող գործակատարի դեր պիտի խաղար։

Պ. Լըքոք, Նապոլի կերպարանք մըտած ժամանակ, նախատեսած էր թէ կրնար ուրիշ այլ և այլ դերեր խաղալու հարկի մէջ գտնուիլ։

Նոր կերպարանքով մ'երեւնալու համար Կրանտ-Օթէլէն զատ ուրիշ բընակարան մ'ալ պէտք էր իրեն. ուստի Լոնտրայէն վերադարձած ժամանակ, Բիէտուշ փոքրիկ բնակարան մը վարձած էր Տը լա Ռոքէթ փողոցը, գործատուներէ բնակեալ անցքի մը մէջ, և քիչ ծախքով կահաւորած։

Անդ, հայր Լըքոք, հայր Վինէ եղած, կրնար մարդիկ ընդունիլ առանց մտահոգութիւն պատճառելու իւր դբաքացեաց թէ իւր արհեստը գործածելու համար Բաթանթի տուրը կը վճարէ՞ թէ ոչ։

Բայց որովհետեւ Կրանտ-Օթէլէն իրբեւ հնդիկ իշխանազուն դուրս կ'ելներ, հարկ կը լինէր որ իւր կերպարանքը ճանաչուի փոխէր։

Ճարտարամիտ Բիէտուշ ասոր ալ ճարն հոգացած էր։

Այն կառաւէրն, որ ժամանակաւ կառք մը տուած էր իրեն Պուլոյն երթալու և Թէրէզի գժբաղդ նշանածը ձերբակալելու համար, այն հաճոյակատար կառաւէր, Բիկաշի մերձաւոր աղգական լինելով, խոշոր գումարի մը փոխարէն յանձն առած էր ամեն օր շքեղ կառք մ'եւ խորհրդապահ կառապան մը դնել ընդ տրամադրութեամբ ճաֆէր իշխանին։

Երբոր Պ. Լըքոք նոր մարթ մ'զգեցուլ ուզէր, իւր կառքն հանդերձարանի պաշտօն կը կատարէր։

Արեւելեան կերպարանքով կը մնէր անոր մէջ, և իրաւագէտի կերպարանքով դուրս կ'ելնէր։

Սքրիպ փողոցին մէջ կառքը կը մըտնէր, և արտաքին Պուլվարին վրայ դուրս կ'ելնէր Բէր-Լաշէզէն քիչ հեռի։

Պահուրի իշխանութեան վերստացումն և ի Կրանտ-Օթէլ վերադարձն ալ նոյն կերպիւ կը կատարուէր։

Բիէտուշ և իւր կառաւէր բարեկամը միայն ծանօթ էին այս կերպարանափոխման գաղտնեաց։

Մինչեւ այն ժամանակ այս կերպարանափոխութիւնք բնաւ լոյս չէին բերած դժբաղդ հօր, և Քամպրըմէրի այցելութեան կ'սպասէր անհամբերութեամբ, մանաւանդ քանի որ Օվերնայի ամրին չրջագայութիւններն ալ կը շարունակէին առանց բաղձալի արդիւնք մը բերելու։

Եւ սակայն օրերը կ'անցնէին և Պ. Լըքոք դառն սրտիւ կը համբէր, վասն զի գիտէր որ դատապարտելոյն առ Վճռաբեկին ատեան դիմումը մէկ ամէն աւելի ժամանակ չէր թողուր անոր։

Պ. Հոլչի, այսինքն Թոլպիաքի կողմէն ալ գործերը շատ չէին յառաջանար։

Այդ անձ երկրորդ անգամ Նապոլին ներկայանալով ծանուցեր էր թէ Օ'Սիւլիվան հաղարապետին կողմնական ժառանգներուն հետքը գտած էր, և թէ քիչ օրէն վճռական տեղեկութիւններ պիտի բերէր։

Բայց որոշ բան մը չէր ըսեր, և հայր Լըքոք այլ և այլ ենթադրութիւններ կ'ընէր այն ուղեւորութեան նպատակին վրայ, զոր Թոլպիաք ծպտեալ կերպարանքով ըրած էր Օրլէանի երկաթուղւոյն վրայ։

Հին հետախոյզն ուրիշ բան չէր կրընար ընել, բայց միայն իւր գիտցած լրոզութիւններն իրարու մօտեցնելով՝ անկատար եզրակացութիւններ հանել։

Բիէտուշի բերած տեղեկութիւններն և մանաւանդ Օվերնացի ամրին ու Քամպրըմէրի ըրած խօսքերը քննելով՝ եզրակացուցած էր թէ իւր գուշակութիւնը ճիշդ էր, և թէ Արպալէթ փողոցի ոճիրը կապակցութիւն ունէր Օ'Սիւլիվանի ժառանգութեան գործին հետ այնպիսի թելերով, զորս չէր կրընար տակաւին տեսնել։

Գլխաւորապէս սա իրողութիւն զարկած էր իւր մտքին թէ Լըքոքնի ազնուական Օ'Սիւլիվանի հաւանական ժառանգներուն անուանց մէջ կը գտնուէր, և հեռի չէր խորհելէ թէ Թեռեզ ալ իրաւունք ունէր այն ամբաւ հարստութեան վրայ, որ Տըպլինի Պանքային մէջ կը կենար։

Բայց եթէ այս կարծիքն ստուգութեան իսկ փոխուէր, հայր Լըքոք աւելի լուսաւորուած չէր կրնար լինիլ։

Արդ, չուզելով իւր ժամանակը բոլորովին կորսնցնել մինչեւ որ իւր գիտաւորութեանց անգիտակցաբար ծառայող օժանդակները նոր լոյսեր բերեն իրեն կամ Բիէտուշի, սուտ Նապոլը կը շարունակեր յաճախել Տիկին Տիսնէյի հիւրընկալ դահլիճն, ուր սիրալիր պատուով կ'ընդունուեր միշտ։

Մինչեւ իսկ մէկ երկու այցելութիւն տուած էր նաեւ այդ անգլիացի տիկնոջ մտերիմ բարեկամուհւոյն, գեղաշուք Հէրմինիի, որ կը պարծէր թէ Արապելլայի բոլոր դաղտնեաց ծանօթ էր։

Եթէ ստուգիւ ծանօթ էր, հաւատարմարար կը պահէր, վասն զի Պահուրի իշխանն յոյժ քիչ բան կրցաւ քաղել անոր բերնէն։

Այսչափ մը միայն կրցաւ իմանալ անկէ թէ խարտիշագեղն Տիսնէյ ազնուական տիկին մը չէր, և թէ ամեն ժամանակ բաղմած չէր ոսկեղօծ դահլիճներու մէջ։

Մինչեւ իսկ աւելցուց գեղուհին թէ Պ. Թոլպիաք ալ յոյժ բարձր ազգատոհմէ մը չէր, ոչ ալ զինքը Սիր տը Թէնչրէ ընող մագաղաթներն յոյժ վաւերական էին։

Բայց մանրամասնութեանց մէջ մտնելէ զգուշացաւ, և բնաւ ապացոյց չտիշեց ի հաստատութիւն իւր գտածութեանց։

Ուստի այդ զուարթագեղ արարածն պատճառաւ. այսուհետեւ Պալթիկ ծովուն եղերաց մէկ ծայրէն միւսն երկաթուղի մը չինուած է, որոյ ռազմագիտական կարեւորութիւնն ապացուցանելու պէտք չկայ։

ԱՆԳԼԻԱ. —Մանօթ է թէ Անգլիա եւս կը շարունակէ փոխել իւր դաշտային թնդանօթներն և նորաձեւ թընդանօթներ ընդունած է։ Անտես չեն առնուիր նաև ծովային և մարտկոցական թնդանօթներն։ Այս պահուս Ուլվիչի մէջ կը չինուին 3 թնդանօթ 110 թոնոց, 4 թնդանօթ 63 թոնոնոց, 6 թընդանօթ 43 թոնոնոց և ուրիշ բազմաթիւ թնդանօթներ նուազ ծանրութեամբ։ Մանգամայն Բորդսմութի մէջ նորընթիֆլտի ձեւով երկու նոր թնդանօթք կը փորձուին. առաջինն, որ 907նոց ռումբ կ'արձակէ, բաւական գոհացուցիչ արդիւնք տուած է և ծովային գործոց նախարարութիւնն ընդունած է զայն նաւուց սպառազինման համար։ Նոյնպէս, հետեւակազօրաց զինուց ձեւափոխութեան խնդիրը կը քննուի։ Երբ կանոնաւոր բանակը նոր ձեւով փոքրանն ընդունի, Մարթինի-Հէնրի հրացանը քաղաքապահ զօրաց պիտի թողու, որ իրենց հին Շնայդրը հրացանէն պիտի հրաժարին։

ՌՈՒՍԻԱ. — Էնվլիպ Ռէս զինուորական լրագիրը կը ծանուցանէ թէ թնդանօթաձգութեան մեծ փորձեր կատարուեր են վերջին օրերս ի Վարշաւիա, հրամանաւ և բարձրագոյն հրամանատարութեամբ Կուրբօ զօրավարին։ Վերոյգրեալ թերթը կ'ըսէ, և իրաւամբ, թէ թնդանօթաձգութիւնը մեծ ճարտարութիւն կը պահանջէ, զոր փորձառութիւնը միայն կրնայ տալ։ Վարշաւիոյ մէջ կատարուած փորձերը ցոյց տուին թէ բազմաթիւ թնդանօթաց գործածութիւնն ո՛րքան դժուարին է, և ո՛րքան անհրաժեշտ է միշտ փորձեր կատարել, որք այնքան կարեւոր արդիւնքներ տալ կը խոստանան։

ԶԱՆԱԶԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆԵՐ

ՌՈՒՍԻԱ. —Կարսէն կը գրեն առ Նովոյե Վրէմա.

«Երբ Կարս միացաւ Ռուսիոյ, Նախանգապետ ընտրուեցաւ Ֆրանքին, որուն յանձնարարուած էր պատրաստել մի ծրագիր այդ նահանգի վարչական կազմակերպութեան և ժողովրդոյ բնակութեան մասին։ Ֆրանքինի զանազան տեսակէտներով օգտակար համարեց որ հայ տարրը դուրս հանէ Կարսէն և փոխանակ Հայոց՝ Ռուսերը բնակեցնէ։ Ֆրանքինի ծրագիրն ընդունուեցաւ և իւր օրէնքը հաստատուելով սկսաւ գործադրուիլ Ֆրանքինի օրով։ Ռուսերը շատ լաւ կ'ապրէին այս նոր միացած նահանգին մէջ. երկիրը կը կարօտեր հողագործներու, ուստի կառավարութիւնը ընակեցուց այս տեղ ռուս գիւղացիներն և նորա յատկացուց լաւ վարելահողեր։ Սակայն երեւան եկաւ մի կուսակցութիւն որ դժգոհ էր իրաց այս վիճակէն. այդ կուսակցութիւն Հայոց կուսակցութիւնն էր։ Հայք իրենց տարամադրութեան ներքեւ մեծամեծ միջոցներ ունէին. մեծ էր իրենց ազդեցութիւնը տեղական իշխանութեան ինչպէս նաև իրենց մահմետական հայրենակիցներու վրայ։ Այս հայկուսակցութիւն լաւ հասկցած էր թէ Ֆրանքինի ծրագրի նպատակն էր կարսի նահանգը շուտով բոլորովին ռուսացնել, հետեւեալ այդ կուսակցութիւն սկսաւ այս նպատակի դէմ մաքառիլ։ Որպէս զի հասնին իրենց գաղտնի նպատակներուն, Հայք սկսան Ռուսաց քաղաքներու մէջ վարձել մի քանի լրագիրներ և յարձակումներ ընել ընդդէմ Ֆրանքինի։ Ամբաստանեցին զՖրանքինի թէ՝ բարբարոս է, յետադէմ է, և թէ կը նեղէ, կը չարչարէ տեղական տարրն, այսինքն Հայերը։ Մինչեւ իսկ յայտարարեցին թէ Ֆրանքինի թշնամի է լուսաւորութեան, մինչդեռ Ֆրանքինի ինքն էր որ Կարսի մէջ հիմնեց ռուսական ուսումնարան, որ այժմ շատ յառաջադէմ վիճակի մէջ է։

Ֆրանքինիդ էմ մղուած այս պատերազմէն յետոյ նա հրաժարեցաւ և Հայերուն իրաւունք տրուեցաւ ընակիլ այդ նահանգի մէջ։ Այն. ռուս գիւղացիներն որք Ֆրանքինի ծրագրին համեմատ Կարս բերուած էին, բաւական ծանր վիճակի մէջ գտնուեցան. ո՛րքան լաւ հողեր կային՝ Հայոց տրուեցան, ո՛րքան անբարերեր տեղեր կային՝ ռուս գիւղացիներուն բաժին եղան։ Այս դժնդակ դրութեան մէջ ռուս գիւղացիներուն մէկ մասն սոխպուեցաւ վերադառնալ ի Ռուսիա իւր հայրենիքն, իսկ մէկ մասը մնաց ի Կարս։ Սակայն ասոնք բնակեցան Կարսի ամենէն հեռաւոր անկիւններն և մշակելու համար տրուած հողերն անուամբ միայն հող էին, իսկ իրականութեան մէջ քարերու կոյտ։ Բնական է որ քարերը բան մը չեն արտադրեր և ռուս գիւղացիներն տ'ընքան վաստակեցան որ սարսափելի աղքատութեան մէջ մնան. ո՛չ ուտելիք ունէին ո՛չ հագնելիք։ Իսկ նահանգի կառավարչութիւնը չափէն դուրս դժգոհ դրութեան մէջ է, վասն զի չգիտեր թէ ի՞նչպէս օգնութիւն հասցնէ այս գիւղացիներուն։

Այսպէս մինչդեռ ռուս տարրն ասպիսանաբար դուրս կը վռնտուի Կարսէն, միւս կողմէ նորեկ Ռուսերը դժգոհութեամբ կ'ընդունուին։ Լուր կը տարածուի թէ տեղական կառավարութիւնն հաշտ աչօք չնայիր ռուս ասպիսանաւորներու վրայ։

Աւելորդ չլինիր որ մանաւոր ուշադրութիւն դարձնեն մեր կառավարիչք Կարսի այս դրութեան վրայ և մտածեն թէ ի՞նչպէս կարելի ռուսական շահերը պաշտպանել։ »

Բեռրսպուրգի մեր թղթակիցն այս տեղեկութիւններն հաղորդելով կը յաւելու.

«Ահա ձեզ մարդկութիւն. տեսէք կայր նախանձք թէ ազգութիւնից անպատկառելի յանդգնութիւնը օր ցերեկով մինչեւ ո՛ր աստիճանին է հասել, որ դեռ գտնվում են մարդիկ, առաւելեալս մարդասիրութեան բարձր ուվեհ սկզբունքներին ծառայող օրգաններներ որ այսպիսի խեղճագնոր, անմիտ առարկութիւններ կը յայտնեն։ Զարմանալի՛ երեւոյթ։ Այդ մարգիկ չչենք հասկանում ի՛նչ հիման վրայ, ենթադրում են թէ հայ մարդը, որը քառասուն դարերէ ի վեր իւր սիրելի հայրենիքում իւր ընակութիւն հաստատած ունի, պէտք է թողնի իւր ծննդավայրը, հեռանայ այդտեղից, աստանդական վիճակի ենթարկուի. ինչո՞ւ, որպէս զի մի խումբ ռուս գիւղացիներ բնակին այդտեղ։ Հարց է առաջարկվում՝ ինչո՞ւ կամ ի՞նչ հիման վրայ իմ՝ սեպհականութիւնս թողնել նրանց. և երբ այս առթիւ անբաւականութիւն յայտնող հայ կուսակցութիւն է առաջ գալիս, այդ մարդիկը զարմանում են։ Ուղիղն այն է որ դրանց այդ մտածած, կարծածը, բոլորն էլ զարմանալի է միայն։

ԱԻՍՏՐԻԱ. — Աւստրիոյ երեսփոխանք և նախարարք նոյեմբեր 20 ին Բէչդայէն Վիէննա ուղեւորեցան։ Կայսրն ևս անդ գնաց ներկայ գտնուիլ Վիէննայի Արքեպիսկոպոսին Կարտինալ օծումը հանդիսին։ Ապա Պուտա Բէչդ պիտի վերադառնայ ուր կայսերական ընտանիքը պիտի մնայ մինչև յունուար 17։ Կայսրն հարկադրեալ է այսպէս երկու տարին մի անգամ ժամանակ մը անցունել Հունգարիոյ մայրաքաղաքին մէջ, Մատարայ գիւրազգածութիւնը չվիրաւորելու համար։ Հունգարացիք նախանձախնդիր են իրենց թագաւորին նկատմամբ, և եթէ կարելի լինի կ'ուզեն միշտ Բեչդայի մէջ պահել զն. Վիեննա։ Մինչև իսկ արքունեաց երեւելիներէն սպայակոյտ մը կազմած են, որպէս զի Կայսրն ու Կայսրուհին Հունգարիա բնակած ժամանակ ամեն գիւրութիւն վայելեն, և Վիէննայի գլխաւոր պաշտօնատարք պարտաւորեալ չլինին անընդհատ երթեւեկել Աւստրիոյ մայրաքաղաքէն ի Բէչդ։ Այս նոր մարմին որ կազմուած է երկու տարիէ հետէ, լաւ կը գործէ և մեծ հաճոյք կը պատճառէ Մաճար հայրենասիրաց։

Նմանապէս ընդհանուր փափաք կայ որ դեսպանական մարմին ալ յաճախ և աւելի կանոնաւորապէս Բէչդ երթայ։ Որովհետեւ, կ'ըսեն, օտար տերութեանց դեսպանք Աւստրո-Հունգարական կառավարութեան քով հաստատուած են, պէտք է որ աւելի կարեւորութիւն ընծայեն Հունգարիոյ։ Այս պահանջում անիրաւ չէ, և առանց հաշուելու Հունգարաց զուտ աղգասիրական զգացումն, ընդհանուր փափաք կայ որ դեսպանք վարժուին այն երկպետական դրութեան որ Աւստրո-Հունգարիոյ մէջ ամենայնի հիմն է։ Շարունակ Վիէննա նստող դեսպան մը լոկ Վիէննայի պաշտօնական ակրմբոց հետ յարաբերութիւն ունենալով, և հազիւ քանի մը հունգարացի ասպետներ ճանչցլով չէ կարող կատարեալ գաղափար մշակվել այդ երկրին վրայ և կատարեալ ճանչցնել զայն իւր կառավարութեան և ինքն իսկ պէտք եղածին պէս ճանչել։ Այսպէս Վիէննայի ֆրանսական դեսպան Ֆուշէ տը Բառէյլ կոմսն, որ Հունգարիա գնաց վերջերս, յոյժ սիրալիր ընդունելութիւն գտաւ և ժողովրդեան կողմէ համակրանաց մանաւոր ցոյցեր եղան իրեն։

ԱՆԳԼԻԱ.— Ըստ մանաւոր տեղեկութեանց Լոնտրայի Ո-ոլը լրագրոյն, Վիքթորիա թագուհին մտադիր է նոր տարւոյ սկիզբը Բան երթալ յայցելութիւն այն գղեակին, ուր մեռաւ Ալպաթի դուքսն։

Տէյլի Նիւզ կը ծանուցանէ թէ Լորտ Բանտոլֆ Զըրչիլ, որոյ առողջութիւնը խանգարեալ է, շաբթուս Հնդկաստան կ'ուղեւորի, ուստից ապրիլ ամսոյ մէջ պիտի վերադառնայ յԱնգլիա։

ԳԱՂԱՓԱՐԱԿԱՆ

ՀԱՅՈՑ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՆԳԱՄ ՆԱՊԱ

ԻՏԱԼԻԱ. — Պաշտօնական թերթը Ումպերթոյ թագաւորին մէկ հրամանագիրը կը հրատարակէ, որով դատական նախարար Պ. Ֆէրրաչիւի հրաժարականն ընդունուած և նորա յաջորդ կարգուած է Պ. Բէլէնա։ Իսկ Մերակուտի նախագահ ընտրուած է Տիւրանտօ զօրավարն։

Դատական նորընտիր նախարարն, Լէրիքոյ Բէլէնա, 1878 ին Բէլյրոլիի նախարարութեան անդամակցած էր իբր երկրագործական և առեւտրական նախարար։ Իսկ Տիւրանտօ զօրավարն, որ եօթանասուն և վեց տարեկան է, 1855 ին Քաւուրի նախարարութեան մէջ պատերազմական նախարարի պաշտօնը վարած է, և 1873 ին, Բաթտազզիի նախարարութեան օրով արտաքին գործոց նախարար եղած է։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

«ՆԵՐՍԷՍ ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆ» ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Քաղաքական ժողովը իւր երեկի նստին մէջ, որ գումարեցաւ Զալաթիոյ Խորհրդարանն, զրաղեցաւ դիմաւորապէս «Ներսէս Վարժապետեան» Կեդրոնական վարժարանի խնդրով։

Մեր երեքշաբթի աւուր թուով հրատարակած էինք այս վարժարանի հիմնադրաց և գործադիր յանձնախմբին երկու պաշտօնագրերն, որք այսպիսի մարմնոյ մը կազմութիւնը կը ծանուցանէին, և որոյ մին ուղղեալ էր առ Քաղաքական ժողովը, Ազգային Վարչութեան վաւերացումն ստանալու համար։

Երէկ, ի դիմաց սոյն գործադիր յանձնախմբոյ, Քաղաքական ժողովոյ ներկայացան Մեծ. Տեաւրք Ունեցեան Ա. բիկ էֆէնտի, Մկրտիչ էֆէնտի Էսատեան և Յարութիւն էֆէնտի Նորատունկեան, և հոգեւոր Ս. Պատրիարք Հօր անուան նուիրեալ կեդրոնական վարժարանի մը հաստատման համար այսպիսի մարմնոյ մը կազմութիւնը ծանուցանելով, և հիմնական պայմաններն յայտնելով, խնդրեցին ի պաշտօնէ հաստատում և ձեռնարկելի հանդանակութեան արտօնութիւն։

Քաղաքական ժողովը գովեց ձեռնարկուաց այս ազգասիրական նպատակը, և սկզբամբ հաւանելով հանդերձ, յայտարարեց թէ բացուելիք վարժարանին կանոնագիրը պէտք է տեսնէ և քննէ՝ վաւերացնել կարենալու համար, բայց հանդանակութիւնն այժմէն կ'արտօնէ։ Յանձնախումբն իւր կանոնագիրը տակաւին չէր ներկայացուցած Վարչութեան։

Յանձնախմբոյ անդամը պատասխանեցին թէ այսպիսի թերի վաւերացումը մը գործէն կրնար տեսնել, ոչ ալ հանդանակութեան ձեռնարկել, և ծանուցին թէ իրենց կանոնագիրը պիտի ներկայեն ժողովոյ յաջորդ մէկնտին, որպէս զի Վարչութեան կատարեալ վաւերացումն ստանալով կարենան գործել։

Քաղաքական ժողովն իւր երեկի նստին մէջ զրաղեցաւ, Ներսէսեան Կեդր. վարժարանի խնդրէն զատ, դաւառային կարգ մը մասնաւոր խնդիրներով, որք կայսերական կառավարութեան հետ յարաբերութեան առիթ տուած են։

Քաղաքական ժողովը, նկատելով որ նոր Պարիզի ընտրութեան կայսերական հրամանը չէ եկած դեռ, չը ձեռնարկեց իւր ընտրելեաց հնդանուն ցուցակին պատրաստութեան, թէև Համադումարին ցուցակն ութ օր առաջ ներկայացուած էր իրեն։

ԲՈՆԻ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ Ի ՋՈՒԳՈՒՐ–ԶԷՇՄԻ

Ըստ նորագոյն տեղեկութեանց, Ամասիացի օրիորդն՝ որոյ բռնի ամուսնութիւնն երէկ ծանուցինք, ո՛չ թէ 15–16, այլ դուն երէ (13) տարեկան է միայն, որ ստուգուեր է կրօնական ժողովոյ առջև։ Իսկ մանչն, (եթէ այս անունը կարելի է տալ 41 տարեկան յաղթանդամ Հէրոսի մը,) քահանային բերնով յայտարարել տուեր է ի սկզբան թէ ինք 26 տարեկան է միայն։

Աղջիկը՝ Պոյծառ անուն՝ յայտարարեր է կրօնական ժողովոյ առջև թէ ինք պակի գիշերն երկիցս դանակոծուեցաւ։

Պակով քահանայն, ինքզինք չը-մեղայնելու համար, յայտարարեր է թէ իրեն բռնի կատարել տուած են պակի արարողութիւնը։

Պակի խորհուրդը մեծ հապճեպով կատարուեր է, և աղջիկը չէ խոստովանուեր և հաղորդ չէ առեր։

Կրօնական ժողովն անաչառ քննութիւն մը կատարած է, և հաստատապէս մտադիր է յանցաւորները պատժել կամ պատժել տալ։

Նը յուսանք թէ վաղը կարող պիտի լինինք այս հետաքրքրաշարժ, որչափ ցաւալի եղելութեան մանրամասն պատմութիւնն հրատարակել։

Ուսումնական Խորհրդոյ Լ. Գ. նիստը տեղի ունեցաւ երէկ ի Խորհրդարանի Ղալաթիոյ։

Խորհուրդն, յետ կարգադրութեան մի քանի ընթացիկ խնդրոց, երկար խորհրդակցութիւն մ'ունեցաւ Կեդր. Վարժարանի հաստատութեան խնդրոյն վրայ և որոշեց, ըստ այն առաջարկութեան զոր մասուցած էր առ Քաղ. Ժողովը անցեալ օգոստ. 14ին, որպէս նաեւ ըստ բաղձանաց հոգելոյս Տ. Ներսէս Սրբազան Պատրիարք Հօր, յիշեալ կեդրոնական հաստատութեան բացման խնդրոյն համար, համադումար նիստ մը խնդրել Քաղ. Ժողովէն ի մտաց։

Կրթական ընդհանուր օրինաց ծրագրոյն առաջին հատուածն, որ կը բաղկանայ 25 յօդուածներէ Խորհուրդն երկրորդ ընթերցմամբ դրեթէ ամբողջովին ընդունեց։

Նախընթաց նստի որոշման համաձայն Փափաղեան Նշան և Մելիքեան Մկրտիչ էֆէնտիներն այցելած լինելով Եէնի–դափուի երկսեռ վարժարաններն, խորհուրդը գոհութեամբ տեղեկացաւ որ վերջ արուեր է տեղւոյն Թաղ. Խորհրդոյ և խնամակալութեան միջեւ գտնուած անհամաձայնութեան։

Տնտեսական խորհուրդը դումարեցաւ երէկ ի Ղալաթիա և ի մէջ այլոց հետեւեալ տնօրէնութիւններն ըրաւ։

— Իբր անդամ Երէցն Սարգիսեան Մեծ. Միքայէլ էֆ. իւր ճանապարհորդութեան առթիւ կարեւոր տեղեկութիւններ քաղած ըլլալով մի քանի վիճակաց ազգային զրօցոց, մանաւանդ ազգային հնութեանց նը-կատմամբ, Տնտեսական խորհուրդն ուշադրութեան արժանի գտաւ նորա տեղեկագիրը, բայց նախ արժան համարեց Քաղ. Ժողովոյ ուշադրութեան յանձնել զայն՝ անոր պաշտօնական յանձնարարութիւնն ստանալէ յետոյ պարտուպատշաճը տնօրինելու համար։

— Որոշեց ամուրի դնել Պատրիարքարանի տպագրական գործերն։ — սոյն որոշման համեմատ կը հրաւիրուին տպագրապետք յառաջիկայ չորեքշաբթի ի Պատրիարքարան Տնտեսական խորհրդոյ ներկայանալ և մասնակցիլ որոշեալ ամուրդին։

— Զբաղեցաւ Նեպրմեան կտակային խնդրովն, զոր տեղական քննութեան մ'ենթարկած էր, և միայն օրինական կէտի մը ստուգութեան պատճառաւ, վերջնական որոշումն հարկ դատեց իւր յառաջիկայ նիստին թողուլ։

— Որոշեց ծանուցանել թէ, կամագիր կամ պայմանագիր պատրաստող անձինք պէտք է որ ստորագրեն դրօշմաթղթի վրայ և տորեւ իրենց կամագրին կամ պայմանագրին և այնպէս ներկայացնեն Պատրիարքարանի վաւերացման։

— Վանայ Արարք Սուրբ Աստուածածին եկեղեցւոյ Պոլսոյ կալուածոց նախորդ Հոգաբարձութեան գանձապետ Սմբատեան Մագուռա էֆէնտի, քանի տարիներէ ի վեր հակառակ իւր պարտաւորութեան մատուցած չըլլալով իւր գանձապետութեան հաշիւն և պարտատի դրամն, որ անընդհատ կը պահանջուի Վանայ վիճակին կողմէն, և Տնտես. Խորհուրդը նկատելով որ այս մասին իւր բաղձանքն յանձնարարութիւնք անպատասխանի կը մնան, որոշեց հրաւիրել զանի վերջին անգամ մ'ալ և եթէ ներկայանայ նախնական քննութիւն մը կատարել, իսկ հակառակ պարագայի մէջ ազդու և օրինական միջոցներ ձեռք առնուլ։

— Պատուոյ Թաղական խորհուրդն հրաւիրուած ըլլալով, Տնտես. Խորհուրդը Պէշճեան բարեբիչատակ Ամիրային մէկ կըտակին նկատմամբ իւր որոշման անմիջական գործադրութիւնը պահանջեց, հակառակ պարագայի մէջ օրինաց տրամադրութիւն ի գործ դնելու յայտարարութեամբ։ Թաղական Խորհրդոյ Ատենապետն ընդունելով Տնտես. Խորհրդոյ որոշումն՝ անոր գործադրութեան մասին խոստացաւ իւր ընկերաց հետ տեսակցիլ մի անգամ և մինչեւ չորեքշաբթի օր զրաւորապէս հաղորդել յիշեալ կտակին գործադրութեան նկատմամբ իրենց կարկաղրութեան արդիւնքն։

— Կեդր. մնտուկի արտաքոյ կարգի ծախսուց կատարման առթիւ. Քաղաքական ժողովոյ յիշեցուց փոխառութեան մը անհրաժեշտ պէտքն, զոր ժողովը իւր յառաջիկայ նիստին թողուց։

— Կեդրոնական մնտուկի վեցամսեայ հաշուետցոյցը նկատողութեան առնելով տեսաւ որ, յանուն Ազգային ժողովոյ քուէարկեալ ծախսուց դուսարէն բաւական աւելի քանակութեամբ վճարում մը կատարուած է և հետեւեալ նոր վարկ մը բանալու հարկն երեւան կուգայ, նկատելով սակայն որ Կեդրոնական մնտուկի վիճակն չը ներելը այդ նոր վարկն խնդրելու, արժան համարեց Ազգ. Ժողովոյ Մայր Դիւանին մէկ պաշտօնագրոյն գործադրութիւնը խնդրել, որով ժողովոյ ատենադրութեան տետրակներու վաւաստան արդիւնքով յանձն առած էր օժանդակել քուէարկեալ ծախուց, որպէս զի յիշեալ ծախուց վճարումներն պատճառ չունենան յետագայուելու։

— Զբաղեցաւ նաեւ մի քանի հաշուական և կտակային խնդիրներով։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԷն ՄԵՂ Կը ԳՐԷՆ։

«Հոկտեմբեր ամսոյ 28 դ. օրը տեղւոյս համար տխրութեան օր մ'էր, քանզի այն աւուր առաւօտուն ամենացաւալի դէպք մը բոլոր հայոց սիրտը խոցեց։ այս էր՝ Տ. Ներսէս Պատրիարքի մահուան բօթաբեր լուրը, զոր հեռագիրը հասոյց ճիշդ այնպիսի օր մը, յորում Գիւտ խաչի տօնին պատճառաւ տեղւոյս միաբանութիւնն հանդերձ ժողովրդով Ս. Յարութեան տաճարը գընացուելով, նոյն աւուր հանդիսաւոր պատարագն և թափորը կը կատարէր, և ճիշդ այն միջոցին ուր թափորը լրանալու վրայ էր և թափորականք Ս. Գերեզմանի առջեւ կանգնած՝ ըստ սովորութեան խաչի հանդէսը կը կատարէին երգելով՝ Խաչ է Քրիստոս շարականն։

Այս տխուր լուրը ստանալուն Գեր. Փոխ. Ս. Հայրը և Եպիսկոպոսունք Ս. Գերեզմանն մտնելով առանձին հանդստեան աղօթք մը կատարեցին, քանզի ժամանակը չէր ներեր անկէ աւելին ընել, քանի որ Ս. պատարագէն աւարտուած և թափորի հանդէսը լրանալու վրայ էր։

Հետեւեալ առաւօտուն Ս. Յակոբայ տաճարին մէջ հանդիսաւոր Ս. պատարագ մատուցուելով զրքի ընթերցումէն զկնի Գեր. Փոխ. Ս. Հայրը սրտաշարժ քարոզ մը խօսելով, դրուատեց հանգուցեալին բարեգործութիւններն և առաքինութիւնները, գովեց նորա կեանքն ու հանգարը և ապրիլ մատուցած անխոնարհութիւնի և մեծ ծառայութիւնները։ Մաղթեց յաւիտենական հանդիստ ննջեցեալին և երկնային մխիթարութիւն բովանդակ Ազգի, արժանաւոր յաջորդի մը ընտրութեամբ։ Յետոյ բոլոր կրօնաւորք շուրջառ առած տաճարն եղնելով հոգեւոր հանդստեան պաշտօնը կատարեցին»։

Նոյնպէս Յովսէփէն կը գրեն մեզ, թէ Ներսէս Սրբազանի մահը՝ տեղացւոյս սիրտը խոր սուգով համակեց։ «Հայ ազգը, կը յաւելու մեր թղթակիցն, այնպիսի Հայր մը կորսնցուց որոյ նըմանը քիչ տեսնուած է։ Նորին Սրբութեան քաղցր յիշատակն անջինջ պիտի մնայ հայ սրտերու մէջ, մաղթեմք որ Աստուած արժանաւոր յաջորդ մը պարգեւէ մեզ»։

Ազգ. — «Վարդանեան» մանկավարժական ամսագրի Ա. և Բ. տարեշրջանի մնացեալ օրինակներն իւրաքանչիւր տարուանը երեք բուբլի վճառվում են խմբագրի մօտ, Դիմել հետեւեալ հասցէով։

«Թիֆլիզ (Կովկաս) Սթարօ–Արսենալ Նաժա, թիւ 24, առ Պ. Նիքոլա Խոսրովեան»

Ձանապարհի ծախքը խմբագրի վրայ է։

ՆԵՐԲԻՒՆ ԼՈՒՐԵՐ

Բարիզի Օսմանեան դեսպան Խատ փաշա այս օրերս Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարարին ներկայած է կայսերական կառավարութեան մի բողոքագիրը, Թաճուրիի Ֆրանսացւոյ կողմէ գրաւման դէմ։

Ժամանակէ մ'ի վեր տեղական մամլոյ միջոցաւ յաճախ կը յիշատակուի թէ Օսմանեան Պանքան առաջարկած է Բ. Դրան՝ ստանձնել երկաթուղեայ միացման գծի շինութիւնն, որ տրամադրուած է 1883 մայիս 9 ին Վիէննայի մէջ Աւստրիոյ, Թուրքիոյ, Պուլկարիոյ և Սերպիոյ միջեւ կնքեալ դաշնագրին զօրութեամբ։

Իսկ Սուլտանը կ'ըսէ թէ նոյն ինքն Բ. Դուռն է որ գրաւորապէս առաջարկած է Օսմանեան Պանքային՝ դրամատեաց խմբակ մը կազմել, ոչ միայն նոր գծերու շինութիւնն ստանձնելու, այլ և այժմեան երկաթուղեաց շահագործումը կատարելու համար։

Վիէննայէ կը գրեն թէ Պ. Պերժէ, որ ինչպէս կը յիշուի, Փարիզ գնաց, այս տեսակ խորհրդոյ մը իրագործման համար հարկաւոր եղող դրամական կարգադրութեամբ զբաղելու համար, Վիէննայէն անցած ժամանակը տեսակցութիւն մ'ունեցած է Պարոն Հիրշի հետ։ Թուի թէ երկու եղբարք համաձայներ են սա կէտին վրայ թէ երկաթուղեաց միացման խնդիրը վերջ է քան զամենայն և արեւելեան երկաթուղեաց ընկերութեան արդի կացութիւնը ճշդուելէ առաջ, պէտք է կարգադրուի այդ խնդիր։ Ըստ վերջին տեղեկութեանց, դրամատեաց խմբակը կազմուեր է 30 միլիոն ֆրանք դրամագլխով։

Պուլկարիոյ արտաքին գործոց նախարար Պ. Զանոֆ ծանուցագիր մ'ուղղած է առ Ասիմ փաշա, յայտնելով թէ Պուլկար կառավարութիւնը չկրնար ճանչնալ զնիհատ փաշա իբր Բ. Դրան քաղաքական գործակատար, այլ պարզապէս իբր պատուիրակ մը Լոֆչէի խնդրոյն համար։ Պ. Զանոֆ կը յայտարարէ հետեւեալ թէ Նիհատ փաշա իրաւունք չունի միջամտելու Իշխանապետութեան քաղաքական գործոց և կը խնդրէ Բ. Դռնէն զարժանն տնօրինել։

Ասիմ փաշա չէ ուզած ընդունիլ այս տարօրինակ պատասխանագիրը, դիտելով տալով Պուլկարիոյ գործակատարին թէ Նիհատ փաշա ամեն ժամանակ Ալէքսանդր Իշխանին, ինչպէս նաև Պուլկարիոյ նախարարաց կողմէ ճանչցուած է իբր քաղաքական գործակատար Վեհ. Սուլթանին, և միշտ բանակցած են անոր հետ։ Ասիմ փաշա այս առթիւ դիտել տուած է նաև թէ ժամանակէ մը հետէ օսմանեան պաշտօնական անունը Պուլկարական պաշտօնագրոց մէջ չյիշատակուիր այն տիտղոսներով զորս իրաւամբ կը կրէ նա։

Խոթէրն Էքսբրէս անկլօ–ֆրանսական թերթին այսօրուընէ դադրած է տպագրական տեսչութեան հետեւեալ հրամանագրով։

«Նկատելով որ Խոթէրն Էքսբրէս լրագիրը ժամանակէ մ'ի վեր Կայսերական կառավարութեան բարձր գործառնութեանց դէմ յօդուածներ գրելն իրեն սովորութիւն ըրած է։ Նկատելով որ Կայսերական կառավարութիւնը չթոյլատրեր որ յիշեալ լրագիրը շարունակէ իւր այդ տեսակ չարամիտ ակնարկութիւններն ու յարձակումներն, այսօրուընէ սկսեալ դադրած է բարձրագոյն հրամանաւ»։

Ձերիտեի–Հովատիս և Օսմանը ևս դադարման դատապարտեցան բարձրագոյն հրամանաւ։

Անգլիական դեսպանատան գործակատարը նախընթաց օրը Բ. Դրան հաղորդեց անգլիական կառավարութեան առաջարկներն ի մասին կարգադրման Եգիպտոսի երմտական խնդրոյն։ Այս առաջարկ միւնոյն ժամանակ ներկայացուած է նաև հինգ մեծ տէրութեանց արտաքին գործոց նախարարներուն։

Դերմանական դեսպան Պ. Բատզվիձի վիճակն զգալապէս բարւոքած է։ տենդը կը մեղմանայ և հիւանդին տարկարութիւնը կը նուազի։

Օսմանեան Բէյթի նոդեմներ առաջին կիսամսոյ հասոյթը նախորդ կիսամսոյն հետ բաղդատելով երկու հաղար ոսկւոյ նուազում մը ցոյց կուտայ, այս տարբերութեան պատճառն այն է որ ծխախոտի վերջին հնձոյ մէկ մասը մաքսանենդներու ձեռամբ սպառուած է։

Տէրքոսի ջրի ընկերութիւնն իւր Բեւրայի դրասենեկաց և Տէրքոսի գործարանին միջեւ հաղորդակցութիւնները դիւրացնելու համար, որոշած է հեռագրական թել մը հաստատել ընդ մէջ այս երկու կէտերու։ Կ'ըսուի սակայն թէ կառավարութիւնը տրամադիր չէ այս տեսակ պատնէշ մը շինելու ընկերութեան։

Տէրքոսի կողմը գտնուող մեծ ագարակի մը տէրը, Սատրգ պէյ, վերջերս արտօնութիւն խնդրած էր կառավարութենէն՝ իւր ագարակին և Հոլակայ վագրի հողերու ջուրերը մայրաքաղաքս բերելու համար։ Սատրգ պէյ այս արտօնութիւնը խնդրած է 75 տարուան համար, յետ որոյ ամենայն ինչ կառավարութեան պիտի թողու։ Մանթէսոր կ'ըսէ թէ այս առաջարկ, որ Մեծ–Եպարքոսին կողմէ թնդանօթարանի վերին Ցանձնաժողովոյ յղուած էր, կատարեալ հաւանութիւն գտած է։ Ցանձնաժողովը պատճառաբանեալ տեղեկագիր մը պատրաստելով եղրակացուցած է որ Սատրգ պէյի առաջարկութիւնն ընդունուի և կայսերական հրաման ելնէ գործադրութեանը համար։ Այժմ Եպարքոսական հրամանաւ այս տեղեկագիր հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան յանձնուած է։

Վառնայի թղթաթերթ շաբաթական երէկ առաւօտ եւրոպական ժամը 2ին միայն մեկնեցաւ յիշեալ նաւահանգիստէն, վասն զի Ճորճիոյի կայարանը ձիւնով դոցուած լինելով, կառախումբն հարկադրեալ էր սպասել։ Հետեւաբար թղթատարն հասած է այս առաւօտ Պոլսոյ նաւահանգիստն և ծխական գործողութեանց պատճառաւ, թերթերն և նամակներն այսօր մինչև ժամ 6 տակաւին ցրուած չէին։

Բեռքսպուրկէն կը գրեն թէ բաւական ծանր խռովութիւնք ծագեր են Գաշանի կառավարութեան Պուլուլմա գաւառակի Թաթար բնակչաց մէջ։ Այս խռովութեանց ծնունդ տուեր է անհիմն լուր մը։ թէ Ռուս կառավարութիւնը մտադիր է բռնութեամբ Ցունական կրօնն ընդունել տալ իւր բոլոր մահմետական հպատակաց։

Թարիզ իւր նախընթաց աւուր թուով նամակ մը հրատարակած էր յորում Պոլսոյ Նախագահ տաճկի նախագահ Պէսիմպէյ ամբաստանուած էր թէ ընկերացած է մի քանի վաճառականաց, և դիւաւորաբար տաճանորդի վարձակալաց հետ։ Ուրիշ անձ մ'ալ գիր մ'ուղղելով առ Մանթէսոր լիսիին կը հաստատէ թուրք լրագրին տեղեկութիւնները և կը ասէ թէ, Պէսիմ պէյ նախագահ տաճկի նախագահութիւնը վարելով հանդերձ, տաճանորդի և էնդրէյեի գործեր կընէ ընկերակցութեամբ վաճառականական տան մը ոյոյ գրասենեակը կը յաճախէ։ Պէսիմ պէյ իւր հրամանաւ ուղղակի կը պատժէ եղեր Դանչոֆներն։

Նամակագիրը կը յարէ թէ դատական նախարար Հասան Ֆէհմի փաշա հասկցուցած է Պէսիմ պէյի թէ պարտի ետ կենալ այս տեսակ չահադիտութիւններէ կամ պաշտօնէն հրաժարիլ։ Բայց Պէսիմ պէյ ոչ կը հրաժարի, ոչ ալ ետ կը կենայ իրեն հաճելի եղող այս ձեռնարկութիւններէն։

Թուրք լրագրիք ժամանակէ մը հետէ յաճախ կը խօսին՝ Պատրպարի նախկին կուսակալ Նասիր փաշայի կնքոյն կորստեան վրայ, որոյ պատճառաւ խարդախութիւններ գործուեր են ի վնաս փաշային։ Բայց պատուաւորներուն մէջ գաղտնիք մը կը նշմարուի որոյ թափանցել կարելի չէ առ այժմ։

Դահիրէէն կը գրեն թէ Իտալիա գրաւեր է Կարմիր ծովու վրայ Ասապի դաղթականութեան հարաւային կողմն գտնուող Զիւլիյի նաւահանգիստը։

Եթէ այս լուր ստուգութիւն գտնէ, Բ. Դուռը բոլորովին պիտի բառնայ միջազգային դաշնագրոց այս բռնարարման դէմ, ինչպէս բողոքած է Թաճուրայի գրաւման դէմ։

Հակառակ լրագրաց ոմանց տեղեկութեանց, Ալպանիոյ կուսակալութիւնն և Քարատաղի իշխանապետութիւնը լաւ յարաբերութեան մէջ են։ Ալպանիոյ կուսակալ Մուսթաֆա Ասիմ փաշա վերջերս Պէրանէն վերադարձած ժամանակ, ուր կը գտնուէր տարիէ մ'ի վեր, Քարատաղի հողէն և Բոտկորիճէն անցաւ, ուր մեծ պատուով հիւրընկալեցաւ իշխանապետութեան կողմէ։ Նիքոլա իշխանին թիկնապահներէն մին քնդառաջ գնաց բարի գալուստ մաղթելու և իշխանին կողմէ սպիտակ ձի մը նուիրեց թուրք զօրավարին։

Պրուսայի կուսակալ Նազիֆ փաշայի որդին տակէ առաջ ամբաստանուած լինելով թէ երմտական նախարարին ստորագրութիւնը խարդախած է, Պոլսոյ ոճրադատ ատենին առջև դատուելով անպարտ արձակուած էր, բայց վճռաբեկ ատեանն յիշեալ դատարանի վճիռը բեկած լինելով, այժմ վերստին ի դատ հրաւիրուած է։

Նազիֆ փաշա իւր որդւոյն մտային խանգարումը հաստատող բժշկական վկայագիր մը ղրկած է ոճրադատ ատենին։

Առեւտրական և երկրագործական նախարարութենէն հետեւեալ ադեն ուղղած է լրագրաց։

Այն անձինք որք առեւտրական և երկրագործական նախարարութենէն արտօնութիւն ստացած են գիւտի մը համար, կը հրաւիրուին՝ մինչեւ 15 օր յիշեալ նախարարութեան դիմումն վճարել այն տարեկան դումար զոր պարտին ըստ կանոնի։ Հակառակ պարագայի մէջ իրենց արտօնութիւնք ջնջուած պիտի նկատուի։

Տիգրանակերտի դաւառին Սիլսան կոչուած տեղն հեռագրական կայարան մը հաստատուած է։ առաջին հեռագիրը զարկեր են վարչական ժողովոյ անդամք, ի դիմաց տեղացւոյ շնորհակալութիւն յայտնելով կայսերական կառավարութեան։

Բեւրայի պաշտօնական ատենի նախագահ Հիլմի էֆէնտի, նախընթաց օրը փողոցին մէջ յանկարծ տկարութիւն մ'ըզգալով, սալայատակին վրայ ինկաւ։ Անմիջապէս փութացին վիր առնուլ զայն և նախնական դարմաններ հասցուցին։

Զորեքշաբթի երեկոյ լաւ հագուած պարոն մը Բերա Յագրը–Ապաճի փողոցը մտած պահուն, իւր տան դռնէն մի քանի քայլ հեռաւորութեամբ, բանի մը հոգի վրան յարձակելով, կոկորդէն սեղմեցին և ժամացոյցն ու քսակն յափշտակեցին, յետ որոյ իրենց ճանբան շարունակեցին անարգել։

Անցեալ շաբթու Լիւլէ–Պուրգազի մեսերն աւազակք կողոպտեցին Սոթիրի անուն վաճառական մը որ կառքով Ադրիանուպոլիս կերթար իւր փեսային հետ։ Սոթիրի իւր բոլոր դրամը թողլով փախաւ, իսկ փեսայն խոցիտուեցաւ աւազակաց ձեռամբ։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԶԳԱՆՆ ՀԱՅԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ ՏԱՊԱՆԱՊ

Փարիզ, 2 դեկտ.

Ներկուտի ընտրութեան վերաբերեալ նոր օրինաց վրայ Երեսփոխանական ժողովին մէկ քուէարկութեան առթիւ, որ անհնար կը գործէր որ եւ է համաձայնութիւն Ներկուտի հետ, նախարարական տաղնապի դրոյցք տարածուեցան, բայց խոյսն հերքուեցան։

Նախարարութեան մէկ յայտարարութեան համեմատ, Ֆրանսա ներածեալ ցորենները և ալիւրներու մաքսատոյց 60 սանթիմէն 2 ֆրանք 60 սանթիմի բարձրանալը վերադոյն թիւն է, որ բնաւ նոր յաւելում կրելու են թէպէտ չէ։ այս բարձրացումն կրնայ զեղչուիլ կամ ջնջուիլ՝ եթէ պարագայք ներեն։

Փարիզ, 3 դեկտ.

Հակառակ պտրտող զրոյցներուն, նախարարական տաղնապը կը հերքուի։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿԱԴԵՄԻԱ

Փարիզ, 4 դեկտ.

Հանրային կրթութեան Նախկին նախարար Պ. Վալթոր Տիւրի, Գիտութեան Ակադեմիայի անդամ Պ. Պէրթրան և թատրերգակ հեղինակ Պ. Լուսովիզ Հալէվի անդամ ընտրուեցան Ֆրանսական Ակադեմիայէն։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆ

Փարիզ, 4 դեկտ.

Երեսփոխանական ժողովը Ներկուտի նկատմամբ ընտրական բարենորոգման նոր ծրագիր մը քուէարկեց։ Այս ծրագիր Ներկուտին հաղորդուեցաւ, որ անտարակոյս փոփոխութիւններ պիտի մտցնէ անոր մէջ։ Նախարարութիւնը սակայն կը յուսայ թէ Երեսփոխանական ժողովը պիտի ընդունի այս ծրագիր, երբ իրեն վերադառնայ Ներկուտէն փոփոխեալ։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆ

Պերլին, 3 դեկտ.

Երեսփոխանական ժողովն ընդունեց, 93ի դէմ 217 ձայնով, Կղերական կուսակցութեան գլուխ Պ. Վինտհօրսի մէկ հակակառավարական առաջարկն, որ կը տրամադրէ ջնջել եկեղեցականաց արտաքսման վերաբերեալ օրէնքը։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆ

Լոնտրա 3 դեկտ.

Երեսփոխանական ժողովոյ մէջ, ծովային գործոց նախարար լորտ Նորթպրուք հաստատեց անգլիական նաւատորմին գերազանցութիւնը Ֆրանսական նաւատորմին վրայ։ սակայն, յարեց, կառավարութիւնը նոր մարտանաւեր պիտի չինէ, որոց ծախքը հինգ միլիոն անգլիական ոսկւոյ կը հասնի։

ՌՈՒԼԵՐԱ

Ալէքսանդրիա, 3 դեկտ.

Քարանթինան վերցաւ։

Մատրիտ, 4 դեկտ.

Իսպանիոյ թագաւորին անհետացաւ Սպանիէն։

ՄԻԱՑԵԱԼ—ՆԱՀԱՆԳԻՔ

Նիւ–Եորք, 4 դեկտ.

Արծաթէ դրամ կոխելն ազատելը օրէնքն, որ ծանուցուած էր նախագահական ճառին մէջ, Ներակայացաւ։

ԱՆԳԼԻՈՅ ՊԱՆԿԱ

Լոնտրա, 4 դեկտ.

Պատրաստ մետաղադրամ՝—

յաւելում — անգլ. ոսկի 161,000

Պանքնոթք իպանեստի — յաւելում — անգլ. ոսկի 363,000

Փոխանակագիրք և այլ թղթեր յաւելում — անգլ. ոսկի 1,003,000

Պահեստի դրամից համեմատութիւնն յանձնառութեանց հետ 38 3/16 %

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ԶԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Զալաթիա, 23 Նոյեմբեր

ԸՆԹԱՑԻՔ ՓՈԽԱՆՆԱԿԱԳՈՒՈՅ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ (պանքայի)	.....	110
3 » » » (վճռելիին)	.....	109 5/8
» » Բարիզի (պանքայի)	.....	22 97 1/2
» » » (վճռելիին)	.....	23 02 1/2

ԸՆԹԱՑԻՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՅ

Օսմանեան Քոնսոլիտէ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ	դ.կն.	9 10 1/2
Պօրսային գոցուելէն վերջը	»	9 10
Բեւրայի մէջ	»	9 7
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	9 8 1/2
Բարձրագոյն դիր	»	9 9 1/2
Նուազագոյն	»	9 8 1/2
Կէս օրին	»	9 9 1/2
Իւնիֆիտ Եգիպտական (Գ. Կ.)		69 35
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ		70
Բեւրայի մէջ		—
Այս առտու բացուեցաւ Գ. Կ.		7
Կէս օրին		70
Հէվալէթիզ		20
Բէքօր գնսոլիտէի		—
» իւնիֆիտի		—
Փոխառութիւն 1863	...ֆր.	77
» 1865	»	59
» 1869	»	52 50
» 1873	»	45 50
Պոն տիւ Թրեզոր	Անգլ. Լ.	22 25
Բուլգարիի երկաթուղի	Ֆր.	45 50
Օպլիկասիոն տը Բրիօրիթէ	»	383
Բաժնեթղթագիր Լաբրիօմի	»	70

ԲԱՆԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

Յօսիէթէ գիներալ	Անգլ. Լ.	3 23
Քրէտի գիներալ (Գ. Կ.)	Օսմ. Լ.	7 12
Պանք տը Գանա	»	5 25
Սօս. Շանտ է վալէօր	Օսմ. Լ.	3 26
Թրամուէյ	»	285

Ընթացք դրամոց

Օսմանեան ոսկի	դրշ.	100
20 Ֆրանկոց	»	87 32
Անգլիական ոսկի	»	110 20
Բօլ խմբերիալ	»	89 35
Ֆրիմկից	»	51 25
Ռուսական թղթադրամ	»	8 76
» արծաթ	»	89 30
Գիսարին	»	9 4
Մէջ. արծ. (տարբ.)	»	108
Վէցնոց	»	102 35
Հինգնոց	»	102 35
Մէկիտաչիք	»	98 20
Պրինտ	»	780
Թղթադրամ	»	3000

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտրա, 4 Դեկտեմբեր ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քոնսոլիտէ գոցուեցաւ		99 11/16
Օսմ. բացուեցաւ		8 9/16
» » գոցուեցաւ		8 1/2
Փոխառութիւն 1865		11 7/8
» » 1869		10 5/8
» » 1871		69
» » 1872		20 3/4
» » 1873		9 1/8
Փոխառութիւն 1877		82
Պանք Օթոման		14
Ռուսական փոխառ. 73 (գ. կ.)		95 1/8
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիտ)		62 7/8
» առանձն. (բրիմիէֆիէ)		88
Տայբա Պանկէ		62 1/2
Տօմանիալ (փոխառ. Բօչիլտ)		88 1/4
Հունգարական պարտթուղթ 1877		102 3/4
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ		—

Վիէննա, 4 Դեկտեմբեր ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ		123 60
Օսմանեան երկաթուղի		22 30

Բարիզ, 4 Դեկտեմ. ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 %	բաց	108 80
» » 3 %	»	79 32 1

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷ ՔԱՂՈՒԱԾ

ԿԱՐԻՆ

Նոյեմբեր 9. — Երջանկայիշատակ Տ. Տ. Ներսէս Պատրիարքի հոգեհանգըստեան կարգը մեծ հանդիսով կատարուեցաւ քաղաքիս Մայր Եկեղեցւոյն մէջ անոյշ 4 ին։ Աւագ սեղանն և կողմնակի խորանները սեւ թաթոյր զարդարուած էին և բոլոր եկեղեցին ջահերով լուսաւորեալ և եպիսկոպոսական զարդեր խորանի վրայ դեռեղուած։ Պատարագը մատոյց Արժ. Տ. Գրիգոր Փոխանորդ Հայրն, և ընթերցուածոյն պահուն Գեր. Օրմանեան Առաջնորդն ժամ ու կէս նշանաւոր դամբանական մը խօսեցաւ, հանգուցելոյն բովանդակ կենաց գործերը պատմելով և առաքինութիւնները դրուատելով. ժողովուրդն անչշունչ ունկնդրեց և իւր կորստեան մեծութեան վրայ ողբաց։ Զկնի դամբանականին հոգեհանգիստ կատարուեցաւ քահանայապետի կարգէն աղօթքներով և շարականներով, որ և իբր կէս ժամ տեւեց։ Կարնոյ եկեղեցին հայ եկեղեցիներուն մէջ ամենէն մեծը կը սեպուի և 8,000 հոգիէ աւելի կրնայ պարունակել. այն օր եկեղեցին մարդ մը աւելի պարունակել չկարելու չափ լեցուն էր։ Դասին մէջ կային հարիւր զգեստաւորեալ դպիրք, Սմնասարեան վարժարանի աշակերտք և թաղական վարժարանց հարիւրաւոր աշակերտք, որոց մի մասը, ինչպէս և բոլոր աշակերտուհիք, դասէն դուրս խումբ խումբ շարուած էին իրենց վարժապետներով և վարժուհիներով։ Թաղ. խորհուրդն բոլոր աշակերտաց մեռեղէն բաշխած էր, և ժողովուրդն ալ ինքն հոգացած է։ Հոգեհանգստեան աղօթից ժամանակին բոլոր ներկայ ո վառեալ մոմեղինօք սրտաշարժ տեսարան մը կ'ընծայէին։ Նշանաւոր էր ժողովրդեան բազմութիւնն ու եռանդը, և մանաւանդ երբ Գեր. Առաջնորդն հանգուցելոյն հանգիստ կը մաղթէր յանուն ժողովրդեան։ Կարնոյ, որ յատուկ երախտիքներ ընդունած էր, միաձայն ոճներ կը ըղխին հաղարաւոր կուրծքերէ։ Նոյն ոճներն հնչեցին նաև երբ Գեր. Օրմանեան Օգոստափառ Սուլթանին առ Հանգուցեալն և նովաւ առ Ազգն ցուցուցած բարութիւնը պատմելով, Նորին Ինքնակալ Վեհափառութեան աւուրց երկարութեան և Գահին փառաւորութեան համար մաղթանքներ խօսեցաւ։

Բոլոր պատարագի արարողութիւնը դաշն և տխուր ձայնիւ կատարուեցաւ. ցնծաձայն ծնծղայք չհնչեցին այն օր և քչոցներու չչնչինք նուագաձայն կը լսուէին։ Ըստ սովորութեան արշալոյսին (ժամը 12. 15) սկիզբն եղև պաշտաման, որ ժամ 3 էն յետոյ աւարտեցաւ, և եկեղեցին շարունակ լեցուն մնաց։

Ցաւարտ ժամերգութեան պաշտօնական մարմինք անդամ մ'ալ Գեր. Առաջնորդին ներկայացան յողջոյն ցաւակցական։

Կարնոյ վիճակի բոլոր գիւղօրէից եկեղեցիք ալ նոյն օրը յատուկ պատարագով և հոգեհանգստեան աղօթքներով կատարեցին Տ. Տ. Ներսէս Հոգելոյս Պատրիարքի յիշատակը։

—Անոյշ ցին մօտ կէս գիշերին բաւական սաստիկ երկրի ցնցում մը տեղի ունեցաւ։ Այս երրորդ անգամն է որ մօտ օրերու մէջ այսպիսի ցնցումներ տեղի կ'ունենան։

—Անգղիական հիւպատոսը գնդապետ Էվրէթ ամսոյս 3ին վերադարձաւ ի Կարին իբր յիսուն օր բացակայութենէ յետոյ։ Այդ միջոցին այցելած է նա ի Մուշ, Բաղէշ, Սղերդ, Տիգրանակերտ, Քարբերդ, Տերսիմ և Երզնկա։

—Մշոյ Հռովմէական Հայոց Նորընտիր առաջնորդ գերապայծառ Յարութիւն եպիսկոպոս Ճամբրեան ամսոյս 7ին հասաւ ի Կարին և մօտ օրէն կը մեկնի յիւր տեղին։ Մշոյ Հռովմէականութիւնը մինչեւ ցարդ Կարնոյ եպիսկոպոսութեան ենթակեալ էր, և այժմ նոր վիճակ եղած է, թէպէտ հազիւ 400 տուն ժողովուրդ ունի բովանդակ։ Երբ հռովմէականք այսչափ սակաւաթիւ ժողովրդեան եպիսկոպոս մը կը յատկացնեն, անհնար է նկատողութեան չառնուլ թէ Մշոյ բազմահայ վիճակը և հռչակաւոր վանքերն անգլուխ և անպաշտպան մնացած են երբէք չորս տարիներէ հետէ։

ԱԼԱՇԿԵՐՏ

Նոյեմբեր 2. —Մշոյ վիճակի զանազան գիւղերէն և գաւառն հասակէ հարիւր երեսուն և ինն անձինք տեղս բանտարկեալ են։ Սոքա ժամանակով առանց անցագրի Ռուսաստան գնացած լինելով, այժմ առանց գործ դրամելու յետս կը դառնային և սահմանադիսի վրայ կալանաւորուեցան, և իւրաքանչիւրէն ոսկի մի տուգանք կը պահանջուի։ Վճարելու անկարող լինելով, Կարնոյ կուսակալն գթութեան և Կարնոյ առաջնորդին միջնորդութեան դիմած են։

—Միացեալ ընկերութեան վարժարաններուն ընդհանուր տեսուչ Մեծ. Մ. Սարքեան էջմիածնի տեղս դալով վարժարանք քննեց, և Գ. Չիլինկիրեան և Ս. Հայկունի ուսուցչաց մէջ ծագած վէճը խաղաղութեամբ վերջացնելով մեկնեցաւ ի Վան՝ այն կողմի ընկերական վարժարանները քննելու։

ԽՆՈՒՕ

Նոյեմբեր 9.— Գաւառիս և Պուլանըքի սահմաններուն վրայ Հասանանցի և Ճիպրանցի քուրդ զօրաւոր ցեղեր կռուի բռնուած են։ Մասնաւորներու վէճ մը մեծնալով այժմ երկու ցեղերու մէջ պատերազմի նմանութիւն առած է։ Դէմ առ դէմ եղող ճիաւորներ երկու հարիւրը կ'անցնին, և վիրաւորներ ու (կարծեմ էս) սպանեալներ տասնէ աւելի կը զրուցուին։ Ներվանշէխ, Համզաշէխ և ուրիշ շրջակայ գիւղեր նեղութիւն կը կրեն։ Մշոյ կառավարչութեան կողմանէ հաշտարարներ հասած լինելը կը լսուի վերջին պահուս։

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ

«ԱՐԵՒԵԼՔ» Ի

Վիէննա, 15|27 Նոյեմ. 1884.

Վիէննաբնակ Հայերը սակաւաթիւ են, մինչեւ անգամ թիւը անայտ է, ոչ ոք չը գիտէ թէ որքան Հայ կայ Վիէննայի մէջ։ Թերեւս այս անորոշ կացութիւնը Հայերուս այլատեսակ ցաւալի անյարմարութեանց մի յաւելուածը լինի, որ մինչեւ անգամ Հայոց պաշտօնական ազգահամարը երբեմն տարբեր թուերով վիճակագրողներ եղան, որ և պարբերական թերթերու մէջ մի քանի տարիներ առաջ անվերջանալի վիճաբանութեանց նիւթ դարձաւ։ Ցուսալով որ երբ և իցէ մի օր, գոնէ ընդհանուր Հայերուն ճըշդրիտ թիւը վերջապէս կիմանանք, դառնանք այժմ վերստին մեր կարեւոր նիւթին։

Ինչպէս ասացինք, Վիէննայի Հայոց թիւն անայտ է։ Առանց երթեւեկները հաշուելու՝ քանի չափ մշտաբնակ հայ կարելի է ենթադրել։ Դժբախտաբար Վիէննա՝ Մանչեսդրի, Մարսիլիայի և Փարիզի նման Հայաստանեայց Եկեղեցին ներկայացնող մի մատուռ չունի, այլապէս Հայերութիւը ճշգրիտ կիմացուէր, որովհետեւ դարերէ ի վեր հայութեան պաշտպան և պահպան հանդիսացած են եկեղեցիք և մատուռք։ Սոքա այնպիսի սրբավայրեր են՝ որ հովուի սրնդի նման յիւրս կը կանչեն ցրուած ոչխարները և այն ժամանակ անջատեալ հայրենակիցք իսկոյն կը ճանաչեն զմիմեանս։

Ահա այս պատճառաւ Վիէննայի Հայերը չունենալով դումարուելու կրօնական մի տեղ՝ որ կարի յոյժ անհրաժեշտ է, ըստ մեծի մասին իրարմէ հեռու կապրին և թիւը անորոշ կը մնայ։ բայց անցեալ կիրակի Նոյեմբերի 23ին, առաւօտեան ժամը 11ին հայութիւնը երկսեռ հաշուով յիսունէն աւելի լինելը յանկարծ ստուգուեցաւ։

Կ. Պոլսոյ Պատրիարք դրախտահանդիստ Ներսէս Սրբազանին անակնկալ մահուան ազդագրած հեռագրալուրը, ինչպէս ամեն Հայերու, նոյնպէս Վիէննայի փոքրաթիւ Հայոց սրտին մեծ հարուած և կսկիծ տուաւ։ Ինչ կարող էին անել ի յիշատակ իրենց Բարերարին։ ոչ այլ ինչ, բայց միայն սիրտ ի սուգ և անմխիթար ողբալ իրենց ըրած մեծ կորուստին վրայ, և դառնութեամբ յիշել իրենց անկարող և պանդուխտ վիճակը։ Ինչպէս կարող էին Վիէննայի Հայերը մի հոգեհանգիստ կատարել տալ իրենց փրկարար Ներսէսին համար, քանի որ չունէին ո'չ եկեղեցի, ո'չ մի մատուռ։ Վիէննայի մէջ ընդհանուր քաղաքային եկեղեցիք Հռովմայ Աթոռին հպատակ պապական եկեղեցիներ են, որոնք թէպէտ քրիստոնեայ, բայց դժբախտաբար անխարութիւն չունին։

Ազգին մի ճշմարիտ անձնուէր Պատրիարքին համար մի հոգեհանգիստ կատարել, սա հոգեկան մի մխիթարութիւն է ժողովրդի համար, և վայելուչ մի կրօնական մեծարանք՝ այնպիսի մի հոգեոյուր և բաղմասաստակ հովուապետի համար։

Բայց սա անիրագործելի մի երազ էր, այնու հանդերձ իրականութիւն գտաւ Վիէննաբնակ և ճշմարիտ ազգասէր մի երիտասարդի տնօրինութեամբ։ Ահա այս անանուն պարոնը, որ պարկեշտութեամբ մինչեւ անդամ ծածկել կուզէ իր անունը, մի քանի ընկերակիցներու օժանդակութեամբ հրաւէր կարդաց Վիէննայի բոլոր Հայերուն, ահագին քաղաքին մէջ անկիւն չը մնաց ուր հայ փնտռել չը տար, ամէնքին յայտնեցաւ դանելու, բերանացի և գրով ամէնքին հաւաքեց և բերաւ կիրակի առաւօտ Վիէննայի Ցուհաց սուրբ Երրորդութեան եկեղեցին (Ի. Ֆլայշմարկտ, Բէյ- 13) ուր եկեղեցւոյ փառաւոր Ֆէլբերոս Եանոչ վարդապետը բուն քրիստոնէական սուրբ զգացմամբ և անկեղծ աղուսաբարութեամբ բարեհաճեցաւ կատարելու երանեալ Ներսէս Պատրիարքի հոգեհանգիստը։

Շատ եւ շատ փառաւոր կերպով տեղի ունեցաւ այս դամբանական պաշտամունքը։ Ներկայ էին յիսունէն աւելի հայազգի պարոնայք և տիկնայք։ Սրտառուչ և բաղդրատ ձայն օրհներգութիւններով վերջացուցին հոգեհանգիստը, որ երեք քառորդ ժամ տեւեց։ Ֆէլբերոս փառաւորեալը օրհներգութեանց ընդհատման միջոցին արծաթեայ բուրվառաւ՝ նախ ի յիշատակ երանեալ Պատրիարքին, սեղանին վրայ դրուած հոգւոյ հացին և ապա հանդիսականաց առէջ առէջ խնկարկութիւններ կը մատուցանէր։ Ինքը փառաւորեալը ճիշդ արեւելեան տիպ, դէմքով շնորհալի, փառաւոր սեւ մօրուքը մինչեւ կուրծքը ծածկած։ սպիտակ փայլուն ճաղատը ցոյց կուտար որ Քրիստոսի արժանի աշակերտ մի կղերական էր։ Խնկարկութեանց ժամանակ, գլուխը դէպ ի խորանը խոնարհելով երեք անգամ բարձրաձայն յիշեց յաւերժայիշատակ անմահ Ներսէսի անունը, իսկ հանդիսականք իւրաքանչիւր անգամին գլուխին խոնարհելով կը խաչանքէին ջերմեռանդութեամբ։ Ամէնքը գոհ էին, հոգեպէս ուրախ էին, որովհետեւ իրենց սիրելի Ներսէսի սրբազնացեալ հոգւոյն հանգստեան համար մի քրիստոնեայ եկեղեցւոյ մէջ փառաւորութիւններ, եղերերգութիւններ կ'ընծայուէին։

Եկեղեցւոյ մէջ ճախ կողմի դասէն մինչ դրանը մօտ կանգնած էին պարոնայք և աջ կողմը տիկնայք։ Հոգեհանգստի վերջին արարողութեանց ժամանակ լուսարարապետը հանդիսականաց բաժանեց սեւ շղարշատեռով հանդոյց կապուած և վառած մեղրամոմեր։ Սոցա լոյսը խառնուեցաւ եկեղեցւոյ միւս բազմաթիւ ճրագներու լուսաւորութեանց հետ, և բոլորովին երկնային մի կերպարանք առաւ չքեղակառոյց Աստուածային տաճարը։

Ցեղ աւարտման հոգեհանգստեան՝ բոլոր հանդիսականք յիշեալ արժանապատիւ Ֆ'լբերոս վարդապետին խաչն ու աջը համբուրելով պատուեցին և յայտնեցին իրենց խորին և անհուն շնորհակալութիւնը, և վարդապետին ձեռքէն ընդունեցին օրհնեալ հոգւոյ հացին պատառները։

Հայ հանդիսականաց խմբին պատիւ էր բերած Պարսից Շահի Վիէննայի փոխոր դեսպան Վսեմապայծ Ներիման խանը իր և ընտանեաց ներկայութեամբը։ Ներկայ էին նմանապէս Վիէննայի հայ վաճառականք, գործակատարք, և ուրիշ այլապաշտօն հայրենակիցք, ուսանողք եւ, որոնք բաղկացած են Ռուսաստանցի, Պարսկաստանցի, Տաճկաստանցի, Ռումանիացի, Հնդկաստանցի ազգայիններէ։

Եկեղեցիէն դուրս ելած ժամանակին Հայերը մէկը միւսին կը ծանօթանային, և զարմացմամբ միմեանց երեսին կը նայէին. կարծես կ'ուզէին ասել թէ մինէ այսքան Հայե՞ր կան եղեր Վիէննայի մէջ։

Ահա Վիէննայի Հայերուն վերջին խօսքը։ «Մենք ամէնքիս յանչափս շնորհակալ ենք Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ հարազատ քայլ յոյսդրջուելու արժանի արեւելեան Յոյն եկեղեցւոյ մեզ ըրած պատուէն և սիրալիր ընդունելութենէն։ անկասկած ենք որ այլ քաղաքաց հայրենակիցք եւս կը մասնակցին մեր երախտագիտական զգացմանց։»

ԲԵՌԴՍՊՈՒՐԳ, Նոյեմբեր 10

Հոկտեմբերի 27 ին «Հիւսիսային գործակալութեան» հեռագրալուրը Բեռդսպուրգի Հայոց մեծ ցաւօք գուժեց Հայութեան պարծանք և գոհար Ամեն. Սրբազան Պատրիարք Ներսէսի մահուան բօթալի լուրը. սակայն հեռագրալուրը՝ թէ «Հայոց Պատրիարք Ներսէս հանգեաւ ի Տէր» որքան կարճ ու պարզ էր, այնու ամենայնիւ նորա թողած թմբեցուցիչ տպաւորութիւնն էլ այնքան խիստ և զգալի էր։ Ներսէս Պատրիարքի կորուստը, մանաւանդ այժմ, անփոխարինելի է։ Ազգը նորա տարածամ մահուամբ, կորցրեց այնպիսի մի անդամ, որը իւր վառ, հանճարեղ երեւակայութեամբ մի շատ կարճ ժամանակի միջոցումն կարող եղաւ հայի ինքնաճանաչութեան վեհ գործին նպաստելու. նա, իրօք, այդ ասպարիզում, փայլուն, նշանաւոր ծառայութիւն մատոյց ազգին. սորանով է ահա պարզվում և այն երեւոյթը, որ ազգի ստուար մեծամասնութիւնը Ներսէս Պատրիարքի մէջ իւր խնկելի բաղձանքի իրականացումն էր տեսնում. ինչպէս արդէն հեռագրած էինք իւր ժամանակին, կիւրակէ, հոկտեմբերի 28 ին Ս. Պատարագէն զկնի ի Տէր հանգուցեալ Ներսէս Պատրիարքի յիշատակին, մեծ հանդիսիւ տեղւոյս Հայոց եկեղեցում հոգեհանգիստ կատարուեց. ժողովրդի և ուսանողութեան խուռն բազմութիւն ներկայ էր. նախ քան հոգեհանգիստ կատարելը, դպիրներէն յարդելի ծերունի Սուքիասեանցը մի կարճ, յուզուած ճառով ողբաց ի Տէր հանգուցեալ Հայրապետի մահը։ Ցիշելով նորա բարեմասնութիւններն, ի միջի այլոց յարեց՝ թէ լուսաւոր ազգայ մէջ իսկ Ներսէս Սրբազանի նման անբիծ, արժանաւոր հոգեւորական դժուար է գտնել։ Այնուհետեւ տխուր եկեղեցական հանդէսը հանրածանօթ ատուածաբան ծերունի Գաբրիէլ քահանայ Պատկանեանի մաղթանքով վերջացաւ։ Դեռ սուրբ պատարագի արարողութեան ժամանակը, եկեղեցւոյ դամբարանի խմբուած հայ ուսանողութիւնը մեծ հոգածութեամբ արծաթեայ պսակ ուղարկելու համար պատրաստութիւն էր տեսնում. Մի ժամուայ մէջ, չնայելով ուսանողութեան արդի նիւթական սուղ միջոցին, ժողովուած գումարն արդէն ութսուն–ութսունհինգ ռուբլու յանգաւ։ Այնուհետեւ պատրաստութիւններ տեսնվում էին որ ուսանողութիւնն երկու պատգամաւոր ուղարկէ իւր կողմից, հանգուցեալ Հայրապետի թաղմանը ներկայ գտնուիլ, հանդերձ «Պսակ» աւ. ժամանակի և ուսանողութիւնից անկախ այլ գարադաների պատճառաւ տեղի չունեցաւ այդ, որով բաւականին տխրութիւն պատճառեց ուսանողութեան, ուստի և որոշուեցաւ արծաթի պսակ ըստ վերնագրով «Ներսէս Պատրիարքին, Պետերբուրգի Հայ ուսանողներից» փոստային առաքել։ Ոչխս, որ եւ տեղի ունեցաւ այս օրերս։

Միեւնոյն ժամանակ տեղւոյս հասարակութեան մի քանի պատկառելի անձնաւորութիւնների շնորհիւ, Նորին Սրբազնութեան արձան կանգնացնելու կարեւորութեան համար խօսակցութիւններ էին լսվում։ Այս գովելի ու նպատակայարմար ցանկութիւնը թէ ինչ վիճակի յանգաւ, մեզ առ այժմ որոշ յայտնի չէ. ահա այս իսկ եղելութեան համար էր մեր հեռագրի վերջին նախադասութիւնը և ոչ երբէք ուսանողների կողմից իբր յիշատակարան մը կանգնելու փափագը. թէեւ երիտասարդութիւնը, ինչպէս այստեղ, նոյնպէս և ամենուրեք հեռի չէր լինի այդպիսի գաղափարի իրականացմանը նպաստելու։ Ի դէպս՝ Յոյն պատ. ազգի ցոյց տուած այն գովելի, վեհանձն յարգանքը, որը նա արտայայտեց ի Տէր հանգուցեալ Սրբազան Ներսէսի մահուան առթիւ առ հայ ազգը, բաւականին քաղցր և ախորժ տպաւորութիւն թողեց տեղւոյս հայ ազգայնոց վրայ, որոնցից շատերն «Արեւելքը» կարդալուն պէս առանձնապէս ինդրեցին մեզնից, իրանց երախտապարտ շնորհակալութիւնն «Արեւելքի» միջոցաւ յայտնել Յոյն Պատ. ազգի թէ՛ մամուլի ներկայացուցիչներին և թէ՛ սիրելի յոյն ժողովրդին, հանդերձ իւր հոգեւորականութիւնով։ Արդարեւ, այդպիսի մի գովելի վարմունք յոյների կողմից, արժանի է ամեն զգացող հայի շնորհակալութեան։ Մի բան մեզ շատ զարմացրեց, որը և ահա՛ պատմենք։ Ինչպէս այս գրութեան սկզբում յիշեցինք, մեր սիրեցեալ Ս. Ներսէսի մահուան բօթալի լուրը «Հիւսիսային գործակալութիւնը» գուժեց։ Այնուհետեւ, սպասելի էր նոյն այդ գործակալութեան միջոցաւ մանրամասնութիւնները, ինչպէս է թաղման հանդիսի առթիւ և այլն առնլու, բայց մեծ զարմացմամբ խաբուեցինք մեր յոյսերի մէջ։ Մեզ մեր կողմից այդ անպատեհութեան պատճառը Պ. Կատկովի՝ Մոսկուայի այդ հանրածանօթ խմբագրի տնօրինութեան մէջ ենք գտնում. որովհետեւ «Հիւսիսային գործակալութիւնը» այժմ գտնվում է Պ. Կատկովի սեպհական իշխանութեան տակ. ուրեմն և շատ հաւանական է, որ մանրամասնութիւնների առթիւ ստացած հեռագրական տեղեկութիւնները պետութեան մամուլին չյանձնելուն, գոնէ մենք սորանում հաւատացած ենք։ Միայն նոյեմ. 11 համարում «Նովօէ Վրէմիա» թերթում, վերոյիշեալ հեռագրից յետոյ, դուրս եկաւ մի տեղեկութիւն, որը յայտնում էր Գեր. Ռուսօռուզուլեան վարդապետի տեղապահ ընտրուելը։

—Անցեալ տարի Պ. Համբարձում Առաքելեանցի հրատարակած «Ազգայնութիւն և նորա Պրինցիպներ» վերնագրով ութածաղ, 54 երեսից բաղկացած բրոշիւրը, այժմ կառավարութիւնից արգիլում է կայսերական հասարակական գրադարաններում կարդալու թողնել։ Այդպէս է գոնէ Բեռդսբուրգի կայսերական հասարակական գրադարաններում. թէ այդ բրոշիւրը ծախու հանելու ևս արգիլուած է թէ ոչ, այդ մենք դեռ չգիտենք։ Այդ արգելքը առաջ է եկած նորանից, որ բրոշիւրը տպագրութեան համար թոյլատրուած գոլով Բեռդսպուրգում, տպագրուած է Թիֆլիսում։

—Այն լուրը՝ իբր թէ հանրային կրթութեան նախարարի պաշտօնը, որ այժմ վարում է հայազգի Դելիանովը, ստանձնվում է Ռուսաց Ս. Սինոսի դատախազ Պոբիւդոսցէվին, հերքվում է։

ԶԱՆԳԱԿ

ԶԱՆԱԶԱՆՔ

ԹԱՓՈՐԱԿԱՆ ՀՐԴԵՒՆ ԱՌԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ

Մ. Ա. Ոգէնհաուզի ձեռօք հրատարակեալ Կաթոլիկ Հանրապարանական հանդիսին (Կաթոլիշէ Իմպէրոպէ Բլէթտ) Նոյեմբերի թիւը հետաքրքրական նկարագիր մը կը պարունակէ այդ համբաւաւոր ուսանութեան սկզբնաւորութեան և ընդհանրանալու մասին։ Ցօդուածը կը մակարերենք որ բրոֆէսօր Բոպէրթսընի գրչէն է։ Մատենագրութեան մէջ կանխագոյն յիշատակութիւնը այս ուսանութեան, որչափ օրչափ որ գիտենք ի ներկայումս, թէեւ ըստ ինքեան համեմատութեամբ շատ ուշ, Քրիստոսի 1237 թուականն է։ Սէնդ–Ալպանի միանձանցիկ Բոժէր Վէհտօվէրի Ծաղէ պաստորէան (Ֆլորէս Հիսդ օրիամ) գրութեան մէջ յիշատակութիւն մը կը լլլուի։ Այդ գրութիւնը ամբողջապէս պարփակեալ է Մաթիէօ Բարիսի ընդարձակագոյն ժամանակագրութեան մէջ։ Անհաւասիկ դոցա պատմութիւնը հեռեւեալն է. Քրիստոսի 1228 թուականին Հայ Արքեպիսկոպոս մը Եւրոպայի սուրբ տեղեաց և սրբոց նշխարաց ուխտագնացութեան եկած ըլլալով Անգլիա այցելեց և մեծ պատուով ընդունուեցաւ Սէնդ–Ալպանի աբբայէն և միանձանցիկ։ Շատ հարցմունքներ ըրաւ այդ երկրին բարուց վրայօք, ինչպէս և փոխադարձաբար իւր երկրին սովորութեան վրայօք ալ՝ իրեն ըլլուեցան։ Խել մը բաներու հետ իրեն հարցուեցաւ ժողովրդեան մէջ այնքան զուրցուած համբաւաւոր Յովսէփին նկատմամբ որ ներկայ եղած էր Տեառն մերոյ շաբաթանաց, և որ դեռ կապրէր իբր ականատես վկայ Քրիստոնէական հաւատքի ճշմարտութեան։ Ապոր վրայ աբբեպիսկոպոսին ուղեկիցներէն մին՝ որ իբր թարգման կը ծառայէր, Փրանսերէն լեզուով պատմեց թէ աբբեպիսկոպոսը լաւ կը ճանչնար այդ անձը և իւր սեղանին սեղանակից ըրած էր զնա ճանաչողութեան նշանակից բան։ Աւելի մանրամասն տեղեկութիւններ հարցուելով իրմէ, այդ անձին պատմութիւնը հետեւեալ կերպով ըրաւ.

Յովսէփ, որուն նախնական անունը Կարատոպիոս էր, Թաչելութեան ժամանակ Պրետորեան դահիճին դռնապան էր։ Երբ Զիսուս խաչելու կը տանէին հարուած մը առաւ կռնակին և ըսաւ.— Ե՛րթ Ցիսուս, ըսաւ ինքն, ի՞նչա կը դանդաղիս։ Եւ Ցիսուս խոժոռ իրեն նայելով ըսաւ. —Ես երթամ և դուս ճապաղս գալոցիդ համար.» Այսպէս ապրեցաւ նա, և Պողոս առաքեալը մկրտեց Անանիայի ձեռօք Յովսէփ անուամբ մկրտուեցաւ։ Երբ 100 տարեկան կըլլայ, ժամանակ մը կը հիւանդանայ և խաչելութեան ժամանակը եղածին պէս վերստին 30 տարեկան կը դառնայ. մեծաւ մասամբ Հայաստան և շրջակայ երկիրները կը դեգերի, եպիսկոպոսաց և սրբակեաց մարդկանց հետ ընկերութիւն կընէ, քիչ կը խօսի՝ այն ալ երբ խօսքը իրեն ուղղեն և միշտ վերջին առեան լռութեամբ, իբր այն թէ արտասուգին և երիւղալից Քրիստոսի երկրորդ Գալստեան սպասող մէկը ըլլար, բոլոր իր փրկութեան յոյսը միմիայն Փրկչին մերոյ յետագայ աղօթից մէջ դնելով. «Հայր, թո՛ղ դոցա, զի ոչ գիտեն զինչ գործեն։» Այսպէս է ահա մատենագրութեան մէջ կանխագոյն յիշատակութիւնը այս ուսանութեան մասին։ Հոն կը յիշուի այդ իբր ժողովրդական մէջ շատ զուրցուած աշխարհածանօթ եղելութիւն մը, բայց ոչ որ ցարդ Արեւելեան հին գրականութեան մէջ գրած պատմէնը կամ բնագիրը գտած է, ուսկից քաղելով միջին դարու այդ վիպասանական ուսանութիւնը մեծապէս զարդարած և ընդլայնած են։ Այս պատմութեան հեռաւորութեամբ որոնք 1237 ին գրուած է, միեւնոյն ուսանութեան յիշատակութիւնը կրկնուած կը տեսնենք Ֆրանսական և իտալական մատենագրութեան մէջ։ 17դ. դարուն հրատարակուած գրքի մը մէջ, յորում 1484 ին Բարդուկալցոյ արշաւանքին մէկ պատմութիւնը կը գտնուի, միեւնոյն ուսանութեան զարմանալի այլ տարբեր մէկ տեսակը կը տեսնենք։ Հոն կը պատմուի թէ Երուսաղէմի մէջ Քրիստոսի Խաչելութեան ականատես եղող մէկը բանտարկուած էր։ Բանի մը պատճառներ ընդունելով՝ բերդապահ բանտապետը կը բանար ինը դռներէն յետինը որոնց մէջ փակուած էր այդ անձը և ճանաչողները կը տեսնէին զինքը։ Իւր բանտը չորս սիւներու վրայ կառուցեալ բերդ մ'էր։ Բոլորովին մերկ էր, մարմինը երկայն մազերով ծածկուած, և անունը Ժան Բոռնէր էր։ Իրեն համար կը պատմէին թէ զՑիսուս Պողոս տարած ժամանակին՝ դրան սեմին վրայ կայնած է եղեր և ըսեր է. «Ցառա՛ջ, յառա՛ջ, տէ՛ր, չատ երկայն տեւեց այն ճամբուն վրայ ընծանգդ.» և Ցիսուս փոխադարձ պատասխանեց. «Ես պիտի երթամ, բայց դու պիտի մնաս մինչեւ որ ես դառնամ»։ Ինչ կերպով այդ բերդին մէջ բանտարգել եղած ըլլալը՝ չը պատմիր. բայց կրնն թէ լուռ և եթ կայր, մի միայն ամեն ուրբաթ կը հարցներ. «Արդեօք Խաչով մարդուն գալը կը տեսնէ՞ք»։ 17դ դարուն սկիզբները մի և նոյն ուսանութիւնը Գերմանիոյ մէջ դարձեալ յերեւան ելաւ։ Եւ սակայն ոչ Լութեր, ոչ Հան Սաքս չը կարծուիր որ գիտեն զայդ։ Այդ երկրին մէջն է, այսինքն ի Գերմանիա որ ասանդութիւնը ուր ուրեմն այդ վերջնական ձեւն առաւ, զորմէ բանաստեղծք և վիպասանք բուռն ասին։ 1602ին անանուն գրքրութիւն մը երեւցաւ յետագայ վերնագրով. «Հաւատօտ նկարագիր Ախասէրուս կոչուած Հրէի մը որ անձամբ ներկայ էր Քրիստոսի խաչելութեան»։ Այդ պատմութեան իմաստը հետեւեալն է։ Բօլ Ֆոն Իպէն, Վիտէնպերկի մէջ ուսանող մը, 1542 ին ձմեռը Համբուրկ դանուող իւր ծնողացը այցելութեան կերթայ։ Հոն եկեղեցւոյ մէջ տեսած մէկ մարդ մը իւր վրայ մեծ տպաւորութիւն կընէ։ Երեւցած մարդը մեռ յիսուն տարեկան էր, բոլոսն եւ հագիս հագ ցնցոտիներով ծածկուած. մազերն ուսոց վրայ կը ծփային։ Բեմին կռթնած կայնած էր և այնպէս ջերմեռանդութեամբ յաչտակեալ որ կարծես թէ անշարժ կը թուէր. բայց միայն Քրիստոսի անունը յիշուած ատենները երկրպագութիւն կընէր, ի խորոց սրտի կը հառաչէր և կուրծքը կը բախէր։ Բօլին ըսին թէ քանի մը շաբաթէ ի վեր է հոն եկեր էր, իրեն համար բնիկ Երուսաղէմցի մնալ կը սէր, կօշկակար էր երբեմն արուեստով և անունը Ախասերոս, խաչելութեան ժամանակ ներկայ գտնուած էր և անկէց ի վեր ասանդական շատ երկիրներ թափառած։ Եւ այդ ամեն բաներն ստուգութիւնն ալսորժ ի լսել պարզութեամբ մը կը հաստատէր, շատ մը մանր դէպքեր և պարագաներ յաւելցնելով որոնք ո'չ Աւետարանչաց և ո'չ ալ ուրիշ մի պատմագրաց կողմանէ կը յիշատակուին։ Հետաքրքրութենէն չարժեալ ուսանողը օտարականին հետ տեսակցութիւն մը ունենալ խնդրեց և իւր իսկ բերնէն իր նշանաւոր պատմութիւնը լսելու առիթ ունեցաւ։ Ըստ որում ինք Երուսաղէմայ մէջ կապրեր, Ցիսուսի ժամանակակից էր, զոր սոփերաբար հերետիկոս և մոլորեցուցիչ կը կարծէր։ Ամենուին հետ ինքն ալ գոչած էր «Խաչեցէք» և դարձեալ «Ոչ զդա այլ զԲարաբաս», և երբ վերջապէս մահուան վճիռը կարդացուեր էր՝ տուն փութացեր էր տեսնելու այդ լուրը աւետելու։ Իւր տունը կառուցեալ էր այն ճանրուն վրայ ուսկից պիտի անցընէին զՑիսուս բանտութեամբ, և զաւակը դիրքը տանը սեմին վրայ կայնած էր՝ հերետիկոսը մահուան տանելին տեսնելու համար։ Երբ Ցիսուս տանը առջեւ հասաւ, քիչ մը պատին կռթնեցաւ, որուն վրայ Հրէայն բարկութեան ձայնով մը հրամայեց իրեն առաջ երթալ. այն տուն Ցիսուս աչքը անոր վրայ սեւեռելով ըսաւ. «Ես պիտի կենամ և հանգչիմ, բայց դու պիտի երթաս պիտի քալես անդադար»։ Անոր վրայ Հրէայն զաւակը վար դրաւ և ծածուկ զրութենէ մը մղուելով ամբոխին հետեւեցաւ մինչեւ նահատակութեան տեղը։ Յետ այնորիկ մի եւ նոյն զրութենէն մղուելով տեսաւ որ տուն չէր կրնար դառնալ, այլ թափառական անցաւ դնաց հեռու երկիրներ. դարեր անցնելէ ետքը Երուսաղէմ վերադարձաւ, բայց հարիւր կրցաւ ճանչնալ այդ տեղուանքը։ Ինչ էր Աստուծոյ դիտաւորութիւնը այնքան երկայն ժամանակ թողլով զինքը ապրիլ այս տառապանաց աշխարհին մէջ. արդեօք անաստուածներու և անհաւատներու սիանատես վկայ մը հանդիսանալու համար. ինք չէր գիտեր. միայն ինք համբերութեամբ տոկալով կը տանէր մինչեւ որ Աստուած իրեն ազատութիւն և թողութիւն շնորհէր։ Հեղինակը կը շարունակէ գրելու թէ ինչպէս Բօլ Ֆոն Իպէն և ուրիշներ պատմական նիւթոց մէջ քննեցին փորձեցին զինքը և անոնցն հմուտ և տեղեակ գտան զինք խաչելութենէն ի վեր ամեն տեսակ անցից որ չէին կրնար չաքանչանալ։ Ցետոյ նկարագրուած են Հրէին պարզուկ կենցաղավարութիւնը, լուին կերպերը և ծանր վարմունքն։ Երբեք ժպիտ երեսին տեսնուած չէր, բայց կը դղրդար կը սարսափէր երբ սրբալիզ զխոտորութիւն մը կը լլլուէր։ Երկու շիլինկն աւելի ողորմութիւն չէր ընդուներ, զոր անմիջապէս ազքատաց կը բաշխէր։ Եւ որ երկիր որ երեւար՝ այդ երկրին լեզուն բնիկ լեզուին պէս կը խօսէր։ Զանազան տեղուանքէ շատ մարդիկ կուգային զինք տեսնել. վասն զի երկայն ատեն մեաց Համբուրկ քաղաքը. և վերջապէս իր հոգեթափից ներբանքը չափեր էին և երկու մատի հաստութիւն գտեր էին և եղջիւրի պէս կարծր։ Այս արտաքոյ կարգի աւանդութեան պատմութիւնը այսպէս է հաւասիկ, և Ցառաջդի վիպասանութենէն եաքը երկրորդ՝ ըստ կարգի ժողովրդականութեան։ Լաւ գիտեն որ Կեթէ այս նիւթին վրայ բանաստեղծութիւն մը գրել մտածեց, բայց թողուց զայն նախամեծար դասելով Ցառաջդի նիւթը։ «Դիտելու բանը այս է որ, կը

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐԵԱԼ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ
287 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔ

Ապահովագրեալք միայն տէր են երաշխաւորեալ դրամագլխոյն և ընկերութեան բոլոր շահերուն

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՀԱՄԱՐ
ՏՆՕՐԷՆ
Ա. Հ. ՍՊԼԷՏ
ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ ԿԱԼԱԹԱ, ՀԱԼԱՃԵԱՆ ԽԱՆ

GRANDS MAGASINS DU
Printemps
NOUVEAUTÉS
PARIS

Vient de Paraître

le magnifique Catalogue général illustré, *contenant plus de 450 Gravures des nouveaux Modèles pour la Saison*

Hiver 1884-85

Envoi gratis *et* franco *sur demande* affranchie *adressée à*

MM. JULES JALUZOT & Cie
PARIS

Sont également envoyés FRANCO, *les échantillons de tous les tissus composant les immenses assortiments du* Printemps.

Expéditions dans tous les Pays du Monde.
INTERPRÈTES ET CORRESPONDANCE EN TOUTES LANGUES

ԻԼԱՆ
ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՆԳԷՐԻ

Թօփխանէսէ Ազա ճամբի ճիսա-բընտա Գօլ օղլու մահալէսինտէ պայ Էմին Սէրվէթ Էֆէնտիին մէնզիլի ի. Թիսալոնիքէ պուլանան զարարգօլսան ազարընտա եւ զիր արշընը ամիզ թահմինէն ուզուն սէքիզ արշընը ճէ-տիտ մահալլինին ֆիրուսթ օլունճա-ղընա մէպնի միւպայէսաբնա թաթպ օլանլարընն խարթարընը կէօրմէք վէ շուրուլթքնը ադնայարագ միւպայէսէսէ պուլունմադ իւզրէ իշ պու թշրինի սա-նինէն նէհայէթինէ գատար պապը վա-լայի ճէնապը սէրասկէրի շիւպէ.լի մա-սուսէսինէ միւրաճաաթ իլէմէլերի.

19 *թշրինի սանի*, 1300
3—5

ԻԼԱՆ
ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՆԳԷՐԻ

Ֆէս ֆապրիդայի հիւմայունընտա պուլունան պաղճէ իկէ չարխճը պարա-գասը իճարէ վիրիկէճէկինտէն թաթպ օլանլարընն իչուս թշրինի սանինէն նի-հայէթինէ գատար պապը սէրասկէրի շիւպէ.լի մանհասուսէսինէ միւրաճաաթ իթմէլերի.

19 *թշրինի սանի* 1300
3—3

ՔԻԻՆԱՐՏ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԻՐ

Որ ամէն դանդ տ՛անէտա կը բանէն Լիվերբուլ և Մէնչեսթրանի դէջ.

Անուանք	Թռնոյ	Անուանք	Թռնոյ
Զրանիա	7,000	Պաղեա	3,000
Ագլաս	3,000	Պորոքքօ	2,500
Ակէրբ.	3,000	Ղանթի	2,500
Պոդնիա	4,600	Բաուհիա	5,000
Պաթավիա	3,800	Բարթիա	3,200
Պալպէրք	2,500	Բարմիրա	3,000
Պրիթիշ Գուլֆ	1,200	Սերվիա	7,800
Նէֆֆաղնիա	5,000	Սիդիա	4,600
Գրագաղնիա	4,700	Սարակասա	3,000
Շերպուրկ	2,000	Սամարիա	3,000
Տէվէրաբա	2,500	Սիամ	3,000
Կայիա	4,000	Թարիֆա	3,000
Քէտար	2,500	Թրինիտատ	2,500
Մարաթան	3,000		

Բալդիա չոգենաւը, նաւապետ Ֆէրրիէսընս ատտ հասաւ ընդհանուր վաճառքով և ի մօտոյ Լիվերբուլ պիտի ուղեւորի Զմիւռնիայ ճանրով.

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈԼԻ
Գրքնակալաց
Թիւ 1, Բիւլէյրք Հալիլ
փաշա խան Գալաթիա

ՔԻԻՆԱՐՏ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԻՐ

Որ ամէն դանդ տ՛անէտա կը բանէն Լիվերբուլ և Մէնչեսթրանի դէջ.

Անուանք	Թռնոյ	Անուանք	Թռնոյ
Օբանիա	7,000	Պաղեա	3,000
Ագլաս	3,000	Պորոքքօ	2,500
Ակէրբ.	3,000	Ղանթի	2,500
Պոդնիա	4,600	Բաուհիա	5,000
Պաթավիա	3,800	Բարթիա	3,200
Պալպէրք	2,500	Բարմիրա	3,000
Պրիթիշ Գուլֆ	1,200	Սերվիա	7,800
Նէֆֆաղնիա	5,000	Սիդիա	4,600
Գրագաղնիա	4,700	Սարակասա	3,000
Շերպուրկ	2,000	Սամարիա	3,000
Տէվէրաբա	2,500	Սիամ	3,000
Կայիա	4,000	Թարիֆա	3,000
Քէտար	2,500	Թրինիտատ	2,500
Մարաթան	3,000		

Բալդիա չոգենաւը, նաւապետ Ֆէրրիէսընս ատտ հասաւ ընդհանուր վաճառքով և ի մօտոյ Լիվերբուլ պիտի ուղեւորի Զմիւռնիայ ճանրով.

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈԼԻ
Գրքնակալաց
Թիւ 1, Բիւլէյրք Հալիլ
փաշա խան Գալաթիա

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ
Ա.ՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ
Ընդ դէջ Անթէպ, Կ. Պոլսոյ և Օրեսայի

ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍՈՆ ՈՐԴԻՐ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թռնոյ	Անուանք	Թռնոյ
Ալպանս	2,000	Լէբանգօ	4,500
Անձէլս	3,000	Մարէնկս	4,300
Արկս	4,300	Մարսալն	2,500
Պասսանս	3,500	Մրլս	2,000
Պորտրնս	2,200	Նէրս	2,000
Պրամս	2,000	Օթէլլս	5,000
Գէլրս	2,600	Օրլանս	3,000
Գալիբոս	2,500	Օգրանգօ	4,500
Գամէս	2,100	Օգրս	2,000
Գաղս	2,000	Բասիֆիք	1,200
Գոսս	2,700	Բալբսս	3,200
Տիտս	2,500	Բաղտր	1,700
Տօմնս	1,800	Բիրս	2,800
Տրաբս	2,600	Բնալնս	4,400
Իրագս	2,600	Բնալաս	3,200
Ֆաղքան	800	Բալս	3,000
Ֆիտս	1,700	Բսմանս	5,500
Ֆլամինկս	1,600	Բսմնս	3,500
Կալիէս	5,500	Մալէնս	4,000
Կիրանս	2,200	Մաքֆս	2,000
Կօզս	1,800	Միլմ.	2,000
Կրօսնս	2,200	Սօրնդս	4,300
Հանկս		Թասսս	1,200
Հէրս	2,000	Թ. Ուիլսն	3,000
Հիսալկս	3,000	Թիլեր	1,300
Հիւմպերդ	1,200	Թօլէսս	2,800
Ճիսս	2,300	Քանդս	3,600
Քէլբս	2,000	Նէսսս	3,600
Քօպնս	2,200	Զէպտա	1,000
Լէս	2,000	Զէրս	140

Սօրնդս չոգենաւը, նաւապետ Մանֆ Անդ իսլէն ատտ եկաւ ընդհանուր վաճառքով և իւր բեռն պարպելէ յետոյ Օտէսա պիտի ուղեւորի:

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի.

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ՖՐԷՏԼԻԲԻ ՀԻԼՏ
Գրքնակալ
Թիւ 17–18, Բիւլիւք Միլլէթ
խան Գալաթիա

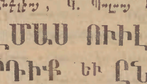

ԲԱԲԱՅԱՆԻ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Լիվերբուլ, Մէնչեսթրանի և Օրեսայի դէջ կանոնաւորապէս բանող
ՇՈԳԵՆԱՒԻՐ

Անուանք	Թռնոյ	Նաւապետք
Ակա Սոֆիա	3,000	Պէքոս
Արարատ	2,500	Ռոնդրոս
Աղքատաս	2,500	Քրուիքշանք
Լաքոնիա	2,500	Ուիլքս
Մասէտոնիա	3,500	Մաղզ
Ռումելիա	2,800	Ֆոթքրմիլ

Բոնդէնս չոգենաւը, նաւապետ Լաուրանսան այսօր Լիվերբուլէն ատտ հասաւ:

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի.

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՍՈՒԱՐՏ ԼԱՖՈՆԹԷՆ
Գրքնակալ
Թիւ 34, 35, 36, Եէնի Միւլէթ խան, Գալաթիա.

Նաւատեսարը, Պարոնայք Ֆրէտ, Էյլանտ և ընկ. Լիվերբուլ

Գրքնակալներնիդ.

Կ. Պոլիս, Լուսաւոր Լաֆոնդէն.
Ճիւրպալար, Պ. Պ. Բարվար Եղբարք
Ակեռանդրիա, Կ. Լ. Վանտան և ընկ.
Մարդա, Ա. Բամիլերի.
Շերա, Ա. Մ. Մավրոկօրդատոյ.
Զմիւռնիա, Պ. Ուիդալ և ընկ.

ՖՐԷՏ ԼԷՅԼԱՆՏ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԻՐ

Որ կանոնաւորապէս կը բանի Լիվերբուլ և Մէրսիլէյ դէջ.

Անուանք	Թռնոյ	Անուանք	Թռնոյ
Ա.Լէբրիան	2500	Գամմենան	3700
Ա.Լզասիան	2500	Գամմենան	3700
Ամստրա.զիան	2500	Գլամմեան	3700
Ա.Թէնեան	2500	Լպէրիան	5500
Ադրագիան	3700	Լպէրիան	5500
Պաղարիան	6000	Լգրիան	5500
Գուլֆրիան	6000	Լկեպեան	2200
Քասթէլեան	800	Լ.հիլբեան	2500
Սպրէնեան	2000	Լ.հպան	800
Տորրդ	700	Օբորթդ	700
Լէնիբէրգ	3700	Թէբրիան	3800
Յասպան	3700	Վ.ալէնիան	6800
Յասէնիան	3700	Վ.իրճինեան	6800

Ալէբրան չոգենաւը նաւապետ Լաուրանսան այսօր Լիվերբուլէն ատտ հասաւ:

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի.

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՍՈՒԱՐՏ ԼԱՖՈՆԹԷՆ
Գրքնակալ
Թիւ 34, 35, 36, Եէնի
Միւլէթ խան, Գալաթիա.

Նաւատեսարը, Պարոնայք Ֆրէտ, Էյլանտ և ընկ. Լիվերբուլ

Գրքնակալներնիդ.

Կ. Պոլիս, Լուսաւոր Լաֆոնդէն.
Ճիւրպալար, Պ. Պ. Բարվար Եղբարք
Ակեռանդրիա, Կ. Լ. Վանտան և ընկ.
Մարդա, Ա. Բամիլերի.
Շերա, Ա. Մ. Մավրոկօրդատոյ.
Զմիւռնիա, Պ. Ուիդալ և ընկ.

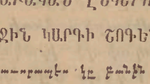

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Լիվերբուլ և Մէնչեսթրանի դէջ բանող
ՇՈԳԵՆԱՒ

Անուանք	Թռնոյ	Անուանք	Թռնոյ
Քանոքուս	4200	Օսպրիս	3000
Ֆերոս	4000	Նէրթիս	3000
Օսմանլի	4000	Բերա	3000
Սէսսոգրիս	3250	Ադրանդիք	1700
Թիպս	3250	Լօրիս	800
Մակտոպս	3250	Օլինաս	800
Մարթաթիս	3250	Սէսիլ	700

Օսպրէս չոգենաւը ատտ հասաւ ընդհանուր վաճառքով:

Վերոյիշեալ չոգենաւք չքեղապէս յարդարուած են ճամբորդներու համար

Դիմել առ Ժ. Թ. ՈՒԻԹՈՒ և ԸՆԿ.
Մէյտանպրդ փողոց, Պոլիս
Տնօրէնութիւն, Լիվերբուլ
ՀԷՑՄԻՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
31, Ճէյմս Սթրիթ, Լիվերբուլ

Արտօնատէր, Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ՇԻՐՔԷԹԻ ԹԱՑՐԻԷՑԻ
ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ
1884 Նոյեմբեր 1 Հինգշաբթի օրէն սկսեալ մինչև Նոյեմբեր 30

(Բոց ի կիրակի օրերէն) Եւրոպական եղբրէն կամուրջ ելնող շրջենաւոց երթեւեկութեան ժամերը

Ժ. Վ.		Թ.
— 2	Ր. և Ա. Գալատ Եէնիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէյիւքտէրէ Թարապիա Եէնիքէյ Մէէնիա Միրկէօն Պոյաճըքէյ Ի. Հիսար Պեկէք (Ամնավուտքէյի շրջենաւին հետպիսի հաղորդակցի)	17
— 3 30	Եէնիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէյիւքթարապիա Եէնիքէյ (Եէնիքէյի շրջենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	34
— 4 5	Եէնիքէյ Մէէնիա Միրկէօն Պոյաճըքէյ Ի. Հիսար Պեկէք (Ամնավուտքէյի շրջենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	19
— 4 45	Ի. և Ա. Գալատ Եէնիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէյիւքտէրէ Թարապիա Եէնիքէյ Մէէնիա Միրկէօն Պոյաճըքէյ Ի. Հիսար Պեկէք Ամնավուտքէյ Գուրուչէշմ Օրթաքէյ Պէշիկթաշ	33
— 6	Մէզարպուրնու Պէյիւքտէրէ Թարապ. Եէնիքէյ Մէէնիա Միրկէօն Ի. Հիսար Պեկէք Ամնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկ.	25
6 45	Եէնիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէյիւքտէրէ Թարապիա Պէյդազ Բաշապահճէ Եէնիքէյ Միրկէօն Գանդրճա Ի. և Ա. Հիսար Գանտիլի Ամնավուտքէյ Զէնկէյքէյ Պէյլէրպէյի Գուրուչէշմ Օրթաքէյ Գուրուչէշմ Պէշիկթաշ	4
8 15	Ա. և Ի. Գալատ Եէնիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէյիւքտէրէ Թարապիա Եէնիքէյ Միրկէօն Պոյաճըքէյ Ի. Հիսար Պեկէք Ամնավուտքէյ Գուրուչէշմ Օրթաքէյ Պէշիկթաշ (ուրբաթ օրերը Մէէնիա պիտի Հանդիպի)	34
10	Մէզարպուրնուէն Պէյիւքտէրէ Թարապիա Եէնիքէյ Միրկէօն Ի. Հիսար Ամնավուտքէյ Օրթաքէյ Պէշիկթաշ	28

Ամնավուտքէյէն կամուրջ ելնող շրջենաւոց ժամերը

— 2	Պեկէք Ամնավուտքէյ Գուրուչէշմ Օրթաքէյ Պէշիկթաշ	33
— 2 40	Ամնավուտքէյ Գուրուչէշմ Օրթաքէյ Պէշիկթաշ	21
— 3 20	Պեկէք Ամնավուտքէյ Գուրուչէշմ Օրթաքէյ Պէշիկթաշ Գապաթաշ	28
— 4	Ամնավուտքէյ Գուրուչէշմ Օրթաքէյ Պէշիկթաշ	4
— 4 40	Պեկէք Ամնավուտքէյ Գուրուչէշմ Օրթաքէյ Պէշիկթաշ Գապաթաշ	17
10 45	Հիսարէն Զէնկէյքէյ ուղղակի կամուրջ	19
11 10	Պեկէքէն ուղղակի կամուրջ	4

Ամենան եղբրէն կամուրջ ելնող շրջենաւոց ժամերը

— 2	Վանիքէյ Զէնկէյքէյ Պէյլէրպէյի Գուրուչէնճուք Գապաթաշ	4
— 2 30	Պէյդազ Բաշապահճէ Գանդրճա Ա. Հիսար Գանտիլի (Գանտիլիի շրջենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	25
— 3 5	Գանտիլի Վանիքէյ Զէնկէյքէյ Պէյլէրպէյի Գուրուչէնճուք	22
— 4	Պէշիւքտէրէ Թարապիա Պէյդազ Բաշապահճէ Գանդրճա Ա. Հիսար Գանտիլի Վանիք. Զէնկէյ. Պէյլէր. Գուրուչէնճուք Պէշիկթաշ	20
— 4 5	Գանտիլի Վանիքէյ Զէնկէյքէյ Պէյլէրպէյ Գուրուչէնճուք Իսկիւտար	21
8 45	Պէյիւքտէրէ Թարապիա Պէյդազ Բաշապահճէ Գանդրճա Ա. Հիսար Գանտիլի Վանիքէյ Զէնկէյքէյ Պէյլէրպէյի Գուրուչէնճուք Իսկիւտար	22
10 25	Գանտիլէն ուղղակի կամուրջ	25

(Բոց ի կիրակի օրերէն) կամուրջէն Եւրոպական եղբրէն եղբրելնող շրջենաւոց ժամերը

— 2 45	Պէշիկթաշ Օրթաքէյ Գուրուչէշմ Ամնավուտքէյ Պեկէք Ի. Հիսար Միրկէօն Եէնիքէյ Թարապիա Պէյիւքտէրէ Մէզարպուրնու Եէնիմահալլէ Ի. Գալատ	33
— 3 30	Գապաթաշ Իսկիւտար Պէշիկթաշ Գուրուչէնճուք Օրթաքէյ Պէյլէրպէյ Զէնկէյքէյ Ամնավուտքէյ Գանտիլի Ա. և Ի. Հիսար Գանդրճա Միրկէօն Եէնիքէյ Բաշապահճէ Պէյդազ Թարապիա Պէյիւքտէրէ Մէզարպուրնու Եէնիմահալլէ	4
5 30	Գապաթաշ Պէշիկթաշ Օրթաքէյ Գուրուչէշմ Ամնավուտքէյ Պեկէք Ի. Հիսար Պէյանճէյ Կիրիկէն Աթէնիա Եէնիքէյ Պէյդազ Թարապիա Պէյիւքտէրէ Մէզարպուրնու Եէնիմահալլէ և Գալատեր	34
6 45	Իսկիւտար Պէշիկթաշ Գուրուչէնճուք Օրթաքէյ Պէյլէրպէյ Զէնկէյքէյ Ամնավուտքէյ Գանտիլի Ի. Հիսար Գանդրճա Միրկէօն Եէնիքէյ Թարապիա Պէյիւքտէրէ	22
8 45	Պէշիկթաշ Օրթաքէյ Ամնավուտքէյ Պեկէք Ի. Հիսար Միրկէօն Եէնիքէյ Թարապ. Պէյիւք. Մէզարպուրնու	28
10 30	Ի. Հիսար Պոյաճըքէյ Միրկէօն Մէէնիա Եէնիքէյ Թարապիա Պէյիւքտէրէ Մէզարպուրնու Եէնիմահալլէ	17
11 10	Եէնիքէյ Թարապիա Պէյիւքտէրէ Մէզարպուրնու Եէնիմահալլէ	34
11 30	Պեկէք Ի. Հիսար Պոյաճըքէյ Միրկէօն Մէէնիա Եէնիքէյ	19

Կամուրջէն Ամնավուտքէյ երթեւեկող շրջենաւոց ժամերը

— 3 30	Ուղղակի Ամնավուտքէյ	4
— 4 10	Ուղղակի Պեկէք	17
9 50	Պէշիկթաշ Օրթաքէյ Գուրուչէշմ Ամնավուտքէյ Պեկէք Ի. Հիսար (Վոսփոր երնող շրջենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	19
10 25	Պէշիկթաշ Օրթաքէյ Գուրուչէշ. Ամնավուտքէյ Պեկէք	4
11 5	Գապաթաշ Պէշիկթաշ Օրթաքէյ Գուրուչէշմ Ամնավուտքէյ Պեկէք (Եէնիքէյի շրջենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	22
11 45	Պէշիկթաշ Օրթաքէյ Գուրուչէշմ Ամնավուտքէյ Պեկէք	21
12 —	Օրթաքէյ Գուրուչէշմ Ամնավուտքէյ (ուրբաթ և շաբաթ օրերը Պէշիկթաշ)	4

Կամուրջէն Ամենան եղբրէ երթեւեկող շրջենաւոց ժամերը

— 3 30	Ուղղակի Գանտիլի	21
4 30	Իսկիւտար Գուրուչէնճուք Պէյլէրպէյ Զէնկէյքէյ Վանիքէյ Գանտիլի Ա. Հիսար Գանդրճա Բաշապահճէ Պէյդազ Մէզարպուրնու	25
9 25	Գապաթաշ Պէշիկ. Գուրուչէճ. Պէյլէրպէյ Զէնկէյքէյ Վանիքէյ Գանտիլի (Գալատեր գացող շրջենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	25
10 15	Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանդրճա Բաշապահճէ Պէյդազ Թարապիա Մէզարպուրնու Գալատեր	20
10 40	Իսկիւտ. Գուրուչ. Պէյլէրպէյ Զէնկէյքէյ Վանիքէյ Գանտիլի Պեկէք (Գանտիլիի նաւամատոյցը Պէյազոյի շրջենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	33
11 10	Գանտիլի Ա. Հիսար Գանդրճա Բաշապահճէսի Պէյդազ	25
11 40	Գապաթաշ Գուրուչէնճուք Պէյլէրպէյ Զէնկէյքէյ Վանիքէյ	28

— Այս նշանը կրող շրջենաւք Նոյեմբեր 11ին սկսեալ մէկ քառորդ վերջ պիտի մեկնին:

ԻՍԿԻԻՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

Իսկիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իսկիւտար
2 —	8 10 Պէշիկ	2 5	9 — Պէշիկ.
2 30	8 55	2 50	9 35
3 —	9 45	3 20	10 — Պէշիկ
3 30	10 Պէշիկ	3 55 Պէշիկ	10 35
4 15	10 20	4 45	11 —
5 —	10 50	5 25	11 25
5 40 Պէշիկ	11 15	6 — Պէշիկ	11 50
6 15	11 35	7 —	12 50ոշ Գգ(
7 — Պէշիկ	12 5	8 15	12 5

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իսկիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իսկիւտար
2 —	8 10 Պէշիկ	2 —	8 15
2 45	8 45	2 30	9 — Պէշիկ
3 30	9 30	3 15	9 35
4 15	9 55 Պէշիկ	3 55 Պէշիկ	10 — Պէշիկ
5 —	10 25	4 45	10 35
5 40 Պէշիկ	10 50	5 30	11 —
6 15	11 30	6 10 Պէշիկ	11 35
7 — Պէշիկ	12 5	7 —	12 5

) Այս շրջենաւ Հրեից տներուն և ուրբաթու կիրակի չպիտի երթեւեկէ:

Ծան. —Օդը միգապատ եղած ատեն, շրջենաւք իրենց դանուած տեղը պիտի մնան:

ՀԱՐԼՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ
ԲԱՑ Ի ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐԻՆ

3 45 Հարէսէն Պաղճադ. (բաց ի կիրակի օրերէն
5 — Հարէսէն Պաղճադ
11 15 Հարէսէն » (կիրակի օրերը ժամ 11ին
3 30 Կամուրջէն Հարէմ Պաղճադ (բաց ի կիրակի օրերէն)
4 45 Կամուրջէն Հարէմ ատտի Պաղճադ
11 — Կամուրջէն Հարէմ ատտի Պաղճադ (կիրակի օրերը ժամ 10.45ին)

ԻՍԿԻԻՏԱՐ ՍԻՐԲԷՃԻ ԻՍԿԷԼԷ ԵՒ ԳԱՊԱԹԱՇԻ ՄԻՋԵՒ ԿԱՄՈՒՐՋԸ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒ ԺԱՄԵՐԸ

3 45 Իսկիւտարէն Գապաթաշ Սիրքէճի
5 15 Իսկիւտարէն Սիրքէճի
10 — Իսկիւտարէն Սիրքէճի
11 10 Իսկիւտարէն Գապաթաշ
4 30 Սիրքէճիէն Իսկիւտար
5 45 Սիրքէճիէն Գապաթաշ Իսկիւտար
10 45 Սիրքէճիէն Իսկիւտար
11 30 Գապաթաշէն Իսկիւտար

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ
ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴԱՑ—(Սկսեալ 1 Հոկտեմբեր 1883 մինչև յնոր տնօրինութիւն)

ԳԻԾ Կ. ՊՈԼԻՍ—ԱԴՐԻԱՆՈՒՊՈԼԻՍ

Կառախումբ Կ. Պոլսէն մեկնող	Կամ. Թ. 421 Ճանբ.	Կառախումբ Ադրիանուպոլսէն մեկնող	Կամ. Թ. 421 Խառն
	Ա.ռ. ժ. Վ.		Ա.ռ. ժ. Վ.
Կ. Պոլիս ..... մեկնումի	7 45	Սարամպէյ մեկ.	6 7
Գումրգապու	7 27	Թաթամ Բաղարճըք ժմ.	6 41
Եէսիլ—գիւղ	7 41		6 51
Մարդիվէն	8	Փիլիպէ ժամ.	8 4
Ամբէճեանս	8 14		8 29
Փիւրիւ—Զէքիմէճէ	8 26	Դաթինիցա	9 2
Սբարթա—գիւղ	9 12	Բաբայրը	9 47
Հասրքէէյ	9 49	Եէնի Մահալլէ	10 35
Զաթալճա	10 35	Հապէէյ—Գաղանճրք	11 55
Գասպաչէճ ժամնումմ	11 7		12 43
	11 17	Թրընօվա մեկ.	1 23
Սիմնէքլի	12 20	Հարմանը	2 11
	ժամ 1 4	Մուսթաֆա—փաշա	3 22
Զէրբէսքէյ	մեկ. 1 34	Գասորքէյ	4 8
	ժամ 2 23	Ադրիանուպոլիս	4 54
Զորլու	մեկ. 2 33		Երեկոյ
Մուրթալը—Քէօքէլի	3 27		Կամ. Թ. 1 Ճանբ.
Սէիմլէր—Զիքիթլիք	4 2		Ա.ռ. ժ. Վ.
Լիւլէ—Պուրկաս	4 45	Ադրիանուպոլիս	մեկ. 6
Պապա—Իսքի	5 30	Ուրլի	6 52
Բայլը—քէյ	6 17	Գումրգի—Պուրգ.(Պիւֆէ)	7 16
Ուզուն—Քէօբրիւ	7 15	Ուզուն—Քէօբրիւ	8 3
	ժամ. 7 38	Բայլը—Քէյ	8 49
Գումրգի—Պուրկաս մկ.	7 58	Պապա—Իսքի	9 49
Ուրլի	8 24	Լիւլէ—Պուրկաս	10 29
Ադրիանուպոլիս ....ժամ	9 14	Սէիմլէր—Զիքիթլիք	11 9
	Երեկոյ	Մուրթալը—Քէօքէլի	11 45
	Կամ. Թ. 422 Խառն	Զորլու	ժամ 12 35
	Ա.ռ. ժ. Վ.		մեկ. 12 45
Ադրիանուպոլիս ....մկ.	8 31	Գասորքէյ	ժամ 1 34
Գասորքէյ	9 18	Մուսթաֆա բաշա	մեկ. 2 4
Մուսթաֆա բաշա	10 8	Հարմանը	2 58
Հարմանը	11 25	Թրընօվա	ժամ. 3 45
Թրընօվա ժամ.	12 2	Գասպաչէճ	մեկ. 3 55
	մեկ. 12 43	Զամանճա	4 32
Հապէէյ—Գաղանճրք	1 46	Հասէմ—քէյ	5 24
Եէնի—Մահալլէ	3 6	Սբարթա—գիւղ	6 1
Բաբայրը	3 49	Քիւչիւք—Զէքմէճէ	6 38
Դաթինիցա	4 36	Ամբէճեանս	6 51
Փիլիպէ ժամ.	5 4	Մարբիւ—գիւղ	7 5
	մեկ. 5 34	Եէսիլ—գիւղ	7 26
Թաթամ Բաղարճըք ժմ.	5 47	Գումրգապու	7 40
	մեկ. 6 57	Կ. Պոլիս (Պիւֆէ) ժամ.	7 50
Սարամպէյ	7 31		Երեկոյ

222 Ֆիթ կառախումբն երթեւեմբի, հինգշաբթի և շաբաթ օրերը կը բանի:

2 Թիւ կառախումբին հետ կը հաղորդակցի:

221 Ֆիթ կառախումբն երթեւեմբի, չորեքշաբթի և ուրբաթ օրերը կը բանի:

2 Թիւ կառախումբին հետ կը հաղորդակցի:

ԳԻԾ Ա. ՊՈԼԻՍ—ՍԱՐԱՄՊԷՅ

Կառախումբ Սարամպէյէն մեկնող	Կամ. Թ. 421 Խառն
	Ա.ռ. ժ. Վ.
Սարամպէյ մեկ.	6 7
Թաթամ Բաղարճըք ժմ.	6 41
	մեկ. 6 51
Փիլիպէ ժամ.	8 4
	մեկ. 8 29
Դաթինիցա	9 2
Բաբայրը	9 47
Եէնի Մահալլէ	10 35
Պիտիքլի	11 55
Սու.ֆի	12 43
Հիմիթաբա	մեկ. 1 23
Գումրգի—Պուրկաս ժմ.	2 11
	3 22
	4 8
Ադրիանուպոլիս ...ժամ.	4 54
	Երեկոյ
	Կամ. Թ. 1 Ճանբ.
	Ա.ռ. ժ. Վ.
Ադրիանուպոլիս ...մկ.	6
Ուրլի	6 52
Գումրգի—Պուրգ.(Պիւֆէ)	7 16
Ուզուն—Քէօբրիւ	8 3
Բայլը—Քէյ	8 49
Պապա—Իսքի	9 49
Լիւլէ—Պուրկաս	10 29
Սէիմլէ—Զիքիթլիք	11 9
Մուրթալը—Քէօքէլի	11 45
Զորլու	ժամ 12 35
	մեկ. 12 45
Գասորքէյ	ժամ. 1 34
Քէրէճէճէյ	մեկ. 2 4
Հարմանը	2 58
Թրընօվա	ժամ. 3 45
Գասպաչէճ	մեկ. 3 55
Զամանճա	4 32
Հասէմ—քէյ	5 24
Սբարթա—գիւղ	6 1
Քիւչիւք—Զէքմէճէ	6 38
Ամբէճեանս	6 51
Մարբիւ—գիւ